

Taubmann. ^{axiomate}

reprobatur semel reprobari non potest 148. 13
quod semel primum amplius displicere non debet 129. num. 7.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

L. 9
M. 6 10

Index Disputationum hoc in Volumine

- 1 Taubmanni ^{Contentarum} ~~Collectione~~ Institutionum Disput. 8. pag. 1.
- 2 Ogerart & Ropffs Synopsis Landecarum, pag. 237.
- 3 Sveni collegium Feudale, pag. 341.
- 4 Taubmanni ~~legum~~ epitome Institutionum, pag. 519.
- 5 Molag de iure Molazum & licentia, pag. 543.
- 6 Klavin de Re militari & licentia, pag. 599.
- 7 Eyull de Pacificatione Religiosa Augustana & licentia, pag. 687.
- 8 Loyer de iure Sepultura & licentia, pag. 751.
- 9 Wadig de dominio & licentia, pag. 825.
- 10 Nanger de executione rei iudicatae & licentia, pag. 881.
- 11 Salm de commerciis navigationum iure singulari & licentia, pag. 921.
- 12 Rastus de Fide, & licentia, pag. 979.
- 13 Wagner de differentiis iuris civilis & canonici, pag. 1067.
- 14 Erystan ad l. un. ff. de iudic. ex lege, pag. 1147.
- 15 Baserio de Fideiussoribus, pag. 1155.
- 16 Anonymus de origine, Autoritate Definitione et Divisionibus Feudis, pag. 1175.
- 17 Rastus de Curatoribus bonorum, pag. 1199.
- 18 Wesserus Positiones Theorico-Practicae, pag. 1223.
- 19 Harminig de Retorsione, pag. 1239.
- 20 Jaczpf de Donationibus inter vivos, pag. 1255.
- 21 Neander de delictis privatis, pag. 1275.
- 22 Binsard de emptione et venditione, pag. 1299.
- 23 Lundenx de Pastu pecoris, pag. 1323.
- 24 Krause de crimine Maiestatis humanae, pag. 1339.
- 25 Langfoerf tripla semidecadum misererearum ex iure privato feudali atq. publico defuntarum, pag. 1363.
- 26 Lundenx inventarium ex l. ult. c. de iure delib. pag. 1399.
- 27 Mitzf de decem questionibus controversarum, pag. 1431.
- 28 Neander tertio ex quintuplici iure positiones, pag. 1459.
- 29 Baudalo de Usufructu, pag. 1475.
- 30 Thomas de beneficio competentia, pag. 1515.
- 31 Salm de cursu et prelacione creditorum, pag. 1567.
- 32 Onidre de Republica Romano-Germanica, pag. 1587.
- 33 Borchmann de Legatibus sive Maiestatis iuribus, pag. 1631.

- 34 Laesdoltz de furtis, pag. 1657.
 35 Lauterbach de heresi, pag. 1681.
 36 Holtz de Religione, pag. 1701.
 37 Rigel de natura jurisprudentiae, eundem fine, objecto et medijs, pag. 1753.
 38 Engländer de jure tutelari, pag. 1777.
 39 Dittoriz de tractu commodati, pag. 1801.
 40 Windmuller de Fidejussoribus, pag. 1817.
 41 Freigig de salvo conductu, pag. 1857.
 42 Spital de beneficijs et feudis ecclesiasticis, pag. 1885.
 43 Puelbar de Comitibus Imperij Romano-Germanici, pag. 1953.
 44 Wildmuller de tortura, pag. 1981.
 45 Thomae Delibatio Institutionum, pag. 2013.
 46 Graupitz ex G. N. Broam. Inst. de Maestate armis et legib, instruenda, et Spe-
 ciatim de armis sive bello et Legibus, pag. 2041.
 47 Terzer de jure personarum, pag. 2085.
 48 Pascha Novera ad materiam Testamentariam spectantes Positiones, pag. 2101.
 49 Sauterz de Tyrannide, pag. 2111.
 50 Baugland de justitia et quidem commutativa, pag. 2137.
 51 Lauterbach de successione, pag. 2161.
 52 Ditzeri fides sacis, pag. 2177.
 53 Kovar de Tyrannide Principum, pag. 2193.
 54 Algenfauw de bono Principe, pag. 2211.
 55 Baran de Politia, pag. 2241.

3 57.
CUM DEO!
COLLEGII INSTITUT.
PUBLICI
DISPUTATIO TERTIA.
Ethico-Politico-Juridica
De
PATRIA PO-
TESTATE, EJUSQUE
tum Constitutione

Per
NUPTIAS, LEGITIMATIONEM,
ADOPTIONEM: TUM DISSOLUTIONE.

Ad Tit. 8. 9. 10. 11. & 12.

-EXHIBENS
TEXTUS

Continuationem, Quæstiones,
Antinomias & Axiomata.

Quam
Sub PRÆSIDIO

CHRISTIANI TAUBMANI
J. U. D. & Profefs. Publ.

Discutiendam proponit

JOACHIMUS Mager / Sedinô Pomeranus.
Ad diem 29. Augusti. In Auditorio Jctorum horis antemerid.

WITTEBERGÆ,

Typis AMBROSII ROTHII Acad. Typ. Anno 1635.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and is difficult to decipher due to its light color and the texture of the paper.]

TIT. VIII.

De his qui sui, vel alieni juris sunt.

MEMBRUM I.

Continens Continuationem.

S Equitur de Jure Personarum alia Divisio. Nam quædam personæ sui sunt juris; quædam alieno juri subjectæ. princ. Et hæ sunt vel in potestate Dominorum, ut Servi. §. 1. quæ tamen non debent abuti. §. ult. vel Parentum ut Liberi tit. seq.

MEMBRUM II.

Continens Questiones.

I. An quemadmodum dominorum potestas vitæ & necis in servos, ita & Patrum in liberos hodie justis de causis sublata? Aff. cum Henon. d. 2. tb. 1. Bach. hic p. 78. contra Bodin.

II. Num in hoc principio rectè fiat mentio potestatis dominicæ? Aff. cum Först. hic. d. 3. tb. 1. contra Donell. & Trentl.

III. An Imperatores rectè dicantur Divi? Aff. §. 2. cum Först. tb. 2. contra Bach. p. 75.

IV. Ælius Martianus qui hic in §. ult. refertur an sit Jctus noster? Neg. cum Först. hic tb. 3.

V. Num servus detur sine domino? Aff. cum Ungeb. Exerc. 3. q. 1.

MEMBRUM III.

Continens Antinomias.

I. Alieno juri subjectos aut esse in potestate dominorum aut parentum, Aff. hic. pr. Cum tamen & uxores in maritorum sint, Giph. hic. d. 2. §. 1. 3.

II. In §. 2. sævitiam domini culpandam solum esse: In l. 17. §. 1. ff. de usufr. & l. 24. §. 5. ff. sol. matrim. autem dominum plenissimam coërcitionem habere dicitur. Matth. hic.

A 2

III. Jus

III. Jus quod in §. 2. Antonino tribuitur; etiam apud Senecam
c. 22. l. 3. de benef. & Spartianum in Adriano reperitur: item ex Le-
ge Petronia. Marcil. hic & Hotr. En. 4.

MEMBRUM IV.

Continens Axiomata & Digressiones.

I. Natura ita comparatum, ut tam publicè quàm pri-
vatim alii præsent, alii subsint. arg. pr. & §. 1. hic. De Publica
alibi. Privata potestas Familiâ includitur, atq; inter illos est, qui ad
se invicem mutuum quendam habent respectum, qui ad ipsorum
utilitatem, & familiæ ipsius conservationem pertinet. Vult. hic. n.
4. Et ipsa seminarium est ac veluti rudimentum rerum omnium pu-
blicarum. Bodin. l. 1. de rep. c. 2. Potestas autem familiæ sive dome-
stica, non est eadem, sed pro distinctione eorum, qui in familia
sunt, aut ea continentur, etiam ipsa distinguitur. Sunt autem hi
in triplici consideratione: una est in marito & uxore: altera in
parentibus & liberis; tertia in dominis & servis, adeò, ut unus
idemq; paterfamilias, si re ipsa hos omnes habeat, sit & maritus
& pater & dominus; una eademque materfam. sit & uxor & ma-
ter & Domina: aut si unum vel alterum non habet, habeat ta-
men jus ista habendi. Paterfamilias. e. æstimatur non ex familia,
quem de facto jam habet, sed jure familiæ habendæ. Don. Enucl.
l. 2. c. 20. b. Hinc potestas illa domestica est maritalis, patria & do-
mestica. De istâ alibi: Potestatem autem dominicam & patriam jus
Civile à jure gentium acceptam ad se transtulit, itaque ornavit,
ut quodammodo propriam sibi fecerit: jura connubiorum, adoptio-
num, tutela & curæ sibi finxit, de quibus certè omnibus non tan-
tum idèò, quia ad personas ista pertinent, monendi somus, sed &
quia videmus fundamenta sic poni gubernationis Politicæ, ad quam
certè, veluti finem ultimum omniæ hac nostra studia referre debemus.
Futuro enim legislatori aut Politico totius rei familiaris status, ejus
discipline ratio & cognitio habenda est, aliter officio suo rectè fungi
non potest. Ac vulgò dici solet, neminem Rempub. rectè guber-
nare posse, qui rei familiaris & propriæ domui prius imperare
non

61.

non didicerit. Retinenda ig. nobis est doctrina, ut imperandi & parendi officia in familiis facta tecta q; conserventur, aliter neque rerum possessionem salvam, nec publicarum functionum jura integra habere possumus. *Heig. hic. n. 4. Ehem. pr. jur. l. 3. p. 150. Patru. de Repub. l. 4. c. 2. An autem imperium hominis in hominem sit naturale? Aff. cum Cubach. cent. 1. quest. dec. 5. q. 9. vid. Besold. l. 1. Pol. c. 1. n. 24. Aven. quest. pol. 25. Vintb. diss. de Rep. th. Grotius de jure bell. l. 2. c. 5. n. 27. &c.*

II. Domini jure gentium infinitam in servos potestatem habent, jure civili finitam. §. 2. *hic. l. 1. ff. b. t. l. 2. §. 2. ff. ad L. Aquil.* Domini siquidem tam vitæ, quam necis potestatem in servos olim habuerunt. *Arist. l. 2. pol. c. 7. pr.* Ita ut in servum domino nihil non licere dixerit *Pater Seneca.* Huc pertinet illud *Contr. 5. Donati ad Terent: Quid non justum domino in servum? Atque hæc Andr. 4. 1.* omnia jure gentium non aliam ob causam introducta sunt, quam *sc. 1. ut tali potestate deliniti captores libenter abstinerent à summo illo rigore, quo captos interficere poterant. l. 239. §. 1. de V. S.* Neque enim quasi pactio est, ut abstinere cogantur, si jus hoc gentium spectes, sed modus persuadendi ab eo, quod est *utilius.* Sed *excessu medicina illa modum, quemadmodum ait Poëta, & excusari immanis illa & inhumana ratio vitæ privandi servos nullo modo potest: quemadmodum nec tyrannorum, qui ut domini servis imperant, ac vitæ necisq; potestatem in suos pro libitu exercent, Aristor. l. 1. Pol. c. 5. in fin. & l. 3. c. 10. Jun. Brut. in vind. contr. tyr. 9. 3.* Immo jus vitæ & necis (de plena & interna justitia loquor) domini in servos non habent: nec quisquam homo hominem jure potest interficere, nisi is capital commiserit. *Grotius de jure bell. l. 7. c. 5. th. 28.* Itaque iidem illi Romani, postquam non tantum belli, sed & pacis artibus delectari, & *animos feros & militares philosophia Præceptis emolliendos tradere & submittere ceperunt, hæc in parte naturæ obsequentiores facti humaniùs cum servis agendum putarunt. Philosophi igitur primum, quo loco habendi essent servi, Romanos docuerunt. Ostenderunt, inquam, & præcipuè Stoici, naturam inter dominum & servum cognationem constituisse: ejusque evidentia exempla & in jure nostro reperimus.*

A. 3.

mus. l. 32. § 209. de R. J. Jus a. civile discrimen illud introduxisse; itaq; in hoc argumento cavendum maximè est, ne naturam offendamus, dum potestate civili sine modo utimur. Non potest omninò deleri vis illa naturæ licet effectus libertatis impediri in multis possit, argum. §. fin. sup. de jur. nat. Loscurius in l. 38. ff. de cond. indeb. Amicitiam & civilem cognationem cum domino esse negat. Arist. at naturalem rursus concedit: cum servitutem à lege non natura arcessit: & virtutes servis inesse ait: *Corpus est quod servit, Animus autem liber, & liberior domino ipso esse potest*, ut ex nostris pulchrè *Vasq. de success. creat. lib. 1. §. 1. n. 38.* Animus rectus, bonus, magnus, tam in Equitem Rom. quàm in libertinum, quam in servum potest cadere. *Stultissimus est, qui hominem aut ex veste, aut conditione, quæ vestis modo nobis circumdata est, aestimat.* &c. Hæc igitur omnia permoverunt Romanos, ut potestati dominorum in servos modum tandem ponerent: statuendo scilicet, *ne supra modum, & sine causa legibus cognita, in suos servos sævire liceat.* Nam *In mancipio, inquit Seneca, cogitandum est, non quantum illud impune pati possit, sed quantum tibi permittat equi boniq; natura quæ parcere etiam captivis & precio paratis jubet.* Deinde: *Cùm in servum omnia liceant, est aliquid quod in hominem licere commune jus animantium veter.* Castigationem tamen moderatam dominis reliquerunt: quomodo enim alioqui *Paterfam.* regendæ domus facultatem rectè exerceret, cùm nec publica gubernatio aliter possit consistere, & prior illa hujus posterioris imaginem gerat. l. 2. de jurisd. t. t. C. de emend. serv. Vid. *Dn. Jac. Martin. pol. p. 142. Heig. bic. p. 42. n. 1. & Hotom. §. 2. Ep. 2. Grotius de jure bell. l. 3. c. 10. ib. 1. Disp. preced. 2. tit. 3. digr. 2.*

III. Servi à dominis, crudelius vexati, confugere ad ædem sacram, vel Principis statuam solebant. §. ult. bic. l. 2. ff. b. t. l. 1. de Off. pref. urb. l. 1. C. de iis qui ad stat. confug. Magnam fuisse dominorum quorundam stante Repub. & ætate Augusti Imp. in servos crudelitatem, discere ex *Alex. ab Alex. Gen. dier. l. 3. c. 20. & ib. Tiraq. Bodin. l. 1. c. 5. Pol. facile licet.* Itaque prudentum medicorum exemplo, necessaria medicina huic hominum degenerantium aegritudini adhibenda fuit, ne totum Reip.

Reipub. corpus infectum paulatim corrumpereetur. Quamvis ve-
 rò olim nec in æde sacra, nec apud imagines vel statuas Principum
 & Heroum tuti essent Servi: tamen ubi ad Augustos inclinare
 summa rerum cæpit, non ausi fuerunt domini ind e servos abstra-
 here, ne in majestatem Principis peccasse viderentur. *Bodin. d*
c. 5. Hæc erant, quæ *Asyla* Græci nominabant, ἄστυ τὸ σιλόστυ:
 quod ab eis eripere neminem fas erat. Et est *Asylum* Locus refugii
 innocentibus sic à jure constitutus, ut ex eo inviti extrahi neque-
 ant. *Vult. bte. n. 4.* Antiquissima autem fuerunt, & à DEO quo-
 que instituta. *Num. 35. Deut. 19. Jos. 20.* Ea q; apud Romanos tri-
 bus personarum generibus patuisse colligitur ex Tacito: *Comple-*
bantur; inquit, templa, pessimis servitorum; eodem subsidio oberati
adversus creditores, suspectiq; capitalium criminum receptabantur.
 Tempa itaque pro Asylis erant; & confugiebant ad aras & signa
 Deorum amplectebantur. *Virgil. Hic Hecuba & nata nequidquam*
altaria circum condensa & divum amplexa simulacra sedebant. Ser-
 vorum qui hoc perfugio usi apud Plautum; & satis probat hic lo-
 cus; & de iis qui ad asyla confugiunt, *Plutarch. de superst. Confi-*
dunt si signum apprehenderit, aut in templum confugerint. Christia-
 ni quoque Imp. idem privilegium templis, in quibus verus DEUS
 colitur, esse voluerunt, qua de re est *lit. C. de his qui ad Eccles.* At-
 que hæc quidem de sanorum asylis, in quibus statuæ alicujus Dei
 complexus vim potissimam obtinebat. Cujus rei exemplum post-
 ea ad Regum & Principum statuas translatum est. Nam (ut *Cicero*
testatur) apud omnes Græcos hic mos est, ut honorem homini-
 bus habitum in monumentis hujusmodi, nonnulla religione Deo-
 rum consecrari arbitrentur. Et meminit *Livius* statuæ Ptolomæi
 Regis, ad quam confugerit Decius Magus. Unde à Servis quoq;
 usurpatum hoc jus est, ut ait *Seneca*: Et Tacitus: *Incedebas, inquit,*
deterriro cuiq; licentia impune probra & invidiam in bonos excitan-
di arrepta imagine Caesaris: libertiq; etiam ac servi, patrono vel do-
mino cum voces rùm manus intenderent, ultrò metuebantur. Igitur
 C. Cestius Senator differuit, Principes quidem instar Deorum esse, sed
 neq; à Diis nisi justa supplicium preces audiri: neque quoquam in Ca-
 pitolium aliave urbis templa perfugere, ut eo subsidio ad flagitia utra-

3. Ann.

2. Æn.

Mostel. a. 5.

se. 1.

Rud. ad. 2.

se. 7.

4. Verr.

lib. 23.

lib. 1. de

Clem.

lib. 3. Ann.

1197.

lib. 4. hist.

tur. Graviorum itaque scelerum reos hoc præsidio se tueri non permittunt jura nostra. *Nov. 17. c. 7. § N. 37. 117. c. ult. § quia.* Idque lege Dei convenit. *Exod. 21.* quæ jubet homicidam abstrahi ab altari. Et *Thucid.* Involuntariorum delictorum perfugium esse aras asseritur. Quod rursus Lege Dei convenit. *Num. 23. 11. § Deut. 19.* Asylum e. est locus innocentibus non nocentibus constitutus. *d. Nov. 17. c. 7.* Nec recipiendus reus antequam rationes Magistrati exposuerit. *ib.* Summa itaque juris est corruptela, justitiæ Dei prorsus contraria, quæ *Sponse, Virgini vestali, aut Cardinali* purpurato, morti præripere reum permittat. A quâ quoq; non dissimilis illa, quæ *ob pompam nuptialem Principis, vel novi Domini inaugurationem* reis graviorum criminum impuritatem concedit. *Auctor disp. de jur. princ. in jur. publ. Francof. 1b. 59. § 60. Hottom. 1b. c. En. 1. Heig. Bachov. § Valtj. ib. Lælius in orat. p. 119.* An autem adhuc hodie templa Christianorum rectè constituantur Asyla? *Aff. cum Hænan. D. 2. 1b. 1. Heig. part. 2. q. 24. n. 44.*

IV. Domini interdum rem suam alienare coguntur. *ib. § l. 1. §. 27. ff. de question. l. ult. ff. si quis à par. manum.* Quia nonnulli ob leves fortè causas prædicto remedio, & ut invidiam domino crearent, non defensionis suæ causa utebantur. *l. 28. §. 7. ff. de pæn.* Ideò prudenter *Antoninus Imp.* cognitionem Præsidis de fuga illa servorum esse voluit, ut sciatur, an justè illi de dominis suis quærantur. Nam ut justas querelas audire æquum est, ita calumniam, vel maximè à servo, abesse oportet. *l. 1. §. 3. 4. ff. de Pres. urb. l. 7. §. 2. ff. de injur.* Cognitionis modus talis est, ut si intolerabilis videatur sævitia dominorum, servos suos bonis conditionibus vendere cogantur, ut pretium ferant. Ergò *Princeps subditis bona sua non potest auferre, vel jus quasitum tollere, non refuso pretio?* Ita puto cum *Cubach. cent. 1. dec. 3. q. 5. Fachin. contr. 8. c. 63.* Est autem elegans rescriptum, quod & causam hujus moderationis continet. Inquit enim *Imp. non posse quidem dominis jus suum auferri, ita nolente Domino liber fieri etiam ex voluntate Pop. Rom. servus non potest. l. 17. ff. qui § à quib. l. 3. C. Qui manum, non. poss.* Nec *Princeps subditum rei suæ dominio privare. l. 6. C. unde vi. l. 4. C. de eman. libb.* At contra hæc affertur elegans ratio,

Q.

ratio, quæ temperare illud superius axioma potest: videlicet *interesse ipsorum Dominorum*, ne pro libitu potestate suâ utantur: Itaque etiam tunc illibatam dominis potestatem consistere, cum querelæ servorum audiuntur; imò verò alioqui stabilem & firmam esse non posse: Quia *nullum violentum diuturnum*. Quemadmodum ipsorum Principum interest, si subditos habeant magis se amantes, quam metuentes: ac leges ipsæ ex utilitate & commodo subditorum ferendæ sunt. *Diuturnior & stabilior ea potestas est, quæ amatur, à qua benignitatem & clementiam sperare possis*. Cùm enim bellum servile Romani & aliæ gentes sentiêrunt, nisi quia durius servos habuêrunt: Quibus profectò & facilioribus & fidelioribus usi fuissent, si moderatam in illos potestatem exercuissent. *Patrit. de Repub. l. 4. c. 7. Quia Severitas amittit assiduitate auctoritatem: Et Sævitia: Plus timoris quàm potentia addit. — Peragit tranquilla potestas. Quod violenta nequit: mandataq; fortius urget Imperiosa quies.* Temperatus enim timor est, qui cohibet: assiduus & acer in vindictam excitat. Hæc igitur temperatio pro dominis nõ contra illos est. Est & pro Reipub. tranquillitate. Recteq; hinc dicitur: *Interesse Reipub. ne quis re suâ malè utatur*. Quamvis enim in re sua unusquisque moderator & arbiter dicatur. *l. 21. C. mandati*. tamen supremum in nos & bona nostra legis dominium extat, quæ præcipit, quemadmodum rebus nostris uti debeamus. Hujus legis servi sumus, ut liberi & rerum nostrarum domini esse possimus. *l. 2. ff. de l. l. 1. & c. ff. de minor. Heig. hinc. n. 8.* Jus enim quod publicum est præferatur hominis voluntati, quæ est privata. *Jure autem reguntur Respub. non privata cujusq; voluntate*. Et sicuti in omnibus juris partibus, ita in contractibus etiam summam semper jus auctoritatem obtinet, quæ si adsit, quæ fiunt, fiunt rectè; si absit, non rectè. *Vultej. hinc n. 6.* Indeq; proditum est, *Principi ex causa necessitatis, & publicæ Pacis & tranquillitatis etiam subdito rem suam auferre licere*. Major enim publicæ quàm privatae utilitatis ratio habenda est. *Dd. l. 1. sol. matrim. Crav. de antiq. temp. part. 1. pr. n. 33. Vasq. in illust. l. 1. quest. 15. & 17.* An verò pro tali re subditis à Principe persolvendum pretium? *Disting. cum Cubach. all. dec. 9. & 7.* Sic argumento hujus loci proditum est: Principem immodicè in suos sub-

Sen. 1. de Clem.
Sallust. Jug.
Claudian.
paneg. Mal.
Sen. ib.

Q.
Q.
Q.

B ditos

ditos favientem, jurisdictione suâ, quam in illos habet, rectè privari posse. *Vasq.* 16. l. 1. c. 8. n. 17. &c. Vid. *Lips. pol.* l. 2. c. 13. *Gail.* 2. §. 72. & *obs.* 56. *Trentl.* v. 1. d. 8. th. 5. b. *Harpr.* p. 186. n. 10.

V. Reipublicæ interest, suis quemq; fortunis bene uti. *ibid.* *Singulorum enim facultates & copiae, divitiæ sunt civitatis.* ait Cicero. Et aliâs hoc certissimum est, quod ubi res privatorum bene & rectè se habent, ipsa Respub. meliùs habere intelligitur; quæ præsertim jus habet, exigentibus necessitatibus, utendi rebus privatorum; facit quod dicitur in l. 7 § 20. de *quest.* in tributis esse Reipub. nervos. *Bacch. bic.* Quod etiam reciprocari testis est hæc *Thucydidis* sententia: *Arbitror multò meliùs agi cum singulis, cum universa civitas fortunata est: quàm cum per cives singulos beata est, communiter autem infortunata. Nam is qui per se beatus est, dum Patria labefactatur, nihilominus cum illa perit: cui verò res adversæ sunt, infortunata tamen civitate, multò magis est incolumis.* Respublica enim incolumis & privatas res faciliè salvas præstat: publica prodendo, nequicquam tua serves: Itaque quicquid publicè salutare non est, privatim etiam alienum est existimandum: & statim merito iudicandi, qui amissa Reipub. piscinas suas fore salvas sperant.

VI. De querelis eorum cognoscendum, qui vel durius habiti, quàm æquum est, vel infami injuria adfecti. *ibid.* Rectissime Cicero: *Meminerimus, inquit, & adversus infimos justitiam esse servandam. Fundamentum enim perpetuæ commendationis & fame justitia est: sine qua nihil potest esse laudabile.* Præclare Augustus Imp. *Pietate & Justitia, Principes Dij fiunt!* Et originè sceptri si repetis, *Fruenda justitia causâ reperies olim benè moratos reges constitutos.* Quid enim aliud quàm contra vim & manuariam illam legem inventi & inveci isti? ut essent, qui summos cum infimis pari jure retinerent. Benè sapientiæ filius: *Rex debet & vult esse custos, ut nec opulenti injustum aliquid patiantur, nec plebs contumeliam accipiat.* Princeps igitur ad bonum potens & pro communi hominum salute creatus est. *Franc. Topius de potestate Princip.* sec. §. 3. Unde mortem commertum impunè dimittere non debet; præsertim si crimen lege divinâ capitale fuerit. Quia Dei est

3. Off.

lib. 2. hist.

Liv. l. 26.

c. 36.

Vell. Paterc.

l. 2. c. 3.

Cic. 1. ad

Attic. ep. 17.

1. off.

Cic. 3. off.

apud sen.

in ludo.

Cic. 2. off.

Ibid.

Arist. 5. pol.

c. 10.

2.

87.

est iudicium. Et male facit, qui faciem in iudicio cognoscit. Nam, qui Psalm. 82.
uni indulget indigno, ad prolapsionis contagium provocat universos. Lev. 19. 15.
Et impunitas delicti, incensivum est delinquendi. c. est injusta. q. 23. Ambros. off. 1.
Cur enim secundum desperet effugium, qui laqueum prioris cri- Symmach.
minis evasit. Sive is nobilis fuerit, sive ignobilis. Quo enim major: l. 10. ep. 44.
in Principem est obligatio & fides, eò gravius censetur delictum. 2.
Cic. in Catil. Imò exasperatur potius poena quam mitigatur de ju-
re. l. 8. de Episc. & Cler. l. 3. C. de curiosis lib. 12. l. 14. de poen. Non
enim permittendum, ut sub prætextu privilegii flagitiorum cre-
scat auctoritas. l. 2. C. de privil. Scholar. lib. 12. Et universa amittit
privilegia, qui illis abutitur. l. 12. & 17. C. de dignit. lib. 12. Multò Cic. 2. off.
minus concedendum, ut illud Anacharsis prædicatur de Princi-
pum legibus: *Musca fluminibus veluti capiuntur in istis: Sed culices
rumpunt viribus illa suis. Legibus obstrictum sic vulgus inane tenetur:*
Hasq; levi infringunt impetu turba potens. Quare justissimè sustulit
Stephanus Poloniae Rex, barbarum morem nobilium, qui impuni-
tatem eadem perpetrantibus concedebat, certa pecunia corpori
interfecto imposita. Hom. de reb. Liv. Jus ergò Princeps dicat,
reddat: & id habeat supra omnem injuriam positum. Nihil in pena-
tibus ejus venale sit, aut ambitioni pervium. Caussas eosq; audiat. Sen. de clem.
lib. 1.
Quia inauditi atq; indefensi tanquam innocentes pereunt. Uno ver- Tac. 13. ann.
bo: *Fiat justitia & pereat mundus: Moriatur Absolon & vivat Isra-*
el. Vid. Lips. l. 2. pol. c. 11. War. ab Erenb. de subs. Regn. C. 19. n. 3.
Bodin. l. 1. c. 10. n. 100. Jus de jure Princip. injur. publ. Franc. lib. 47.
l. hist.

VII. Auxilium contra sævitiam, vel intolerabilem
injuriam non est denegandum iis qui justè deprecantur.
arg. §. ult. Ergò, inquis, si adeò indifferenter justitiæ securim di-
stringere Princeps tenetur in delinquentes, nullius relinquitur
locus CLEMENTIÆ? Nullo modo hoc virtutum præcipuo siede-
re spolio; aut omni ratione οὐκ ἔστιν Deias Principem exuo! ut po-
tius id unicè expetam, ne summum jus, quod summa sæpè malitia
est, quodq; antiqui summam putarant crucem, præcisè nimis urge-
at. Dei quidem proprium est condonare culpam: hominis verò
justitiæ lancem rectè dirigere, ac pro ratione circumstantiarum

B 2

poenas

pœnas imponere. *Clementia* enim paululum inflectit leges, nisi
 tamen contra rectam rationem committit: *Se veritas* autem nullo
 modo flectitur. Dum *Clemens* de supplicii rigore aliquid remit-
 tit, ex mente legis judicat, reum plus pati non oportere: Utpote si
 cædes fortuito facta, aut illata vis propulsa, vel aliud quidpiam cõ-
 tra civiles leges commissum, ibi non subito reum securi percutit:
 Quas tamen circumstantias *severitas* non respicit, sed pœnas ex
 verbis legum instituit. Deinde in casibus, ubi nulla pœna certa
 præfinita; vel præfinita quidem, sed rebus merè humanis, ibi pro
 arbitrio pœnam imponere potest. Ubi verò lex scripta cum lege
 Dei convenit, Princeps nihil propriâ temeritate sed omnia Dei
 jubentis auctoritate facere debet. *Mart. class. 2. c. 9. sect. 31. Bodin.*
l. 1. c. 10. n. 100 In totum igitur pœnam remittere non est clementia,
 sed venia à solo Deo speranda. *Misericordia absq; justitia fatuitas.*
5. Matth. Justitia verò absq; misericordia crudelitas est. Magistratus, ne aut ani-
 mi severitate magis vulneret, quàm medeatur: *Iratus recolat quod*
nobilis ira Leonis; In sibi prostratos se negat esse feram. Vel super-
 stitiosæ clementiæ affectatione in crudelissimam incidat humani-
 tatem, si molli, dissolutaq; indulgentia, cum multorum pernicie
 diffuatur. *Mergitur navis, si vela nimium tendas; si parum laxes, ve-*
bitur tutius. Usurpet igitur Princeps: & amorem apud populares, me-
 rum apud hostes querat. *Nec dominationem & servos; sed rectorem, &*
cives cogitet; Clementiamq; & Justitiam capeffat. Et justis depreca-
 tionibus eorum interdum cedat, nec omnia negando, ad extre-
 mam ipsos necessitatem adducat. Nam non Camilli modò, sed o-
 mnium sapientum judicio, *firmissimum id demum imperium est, quo*
obedientes gaudent. Contra verò cuncta imperia crudelia, magis a-
 cerba quàm diuturna esse solent. *Sit ante oculos Nero, quem sua im-*
manitas cervicibus publicis depulit; sit, ne profanis tantum immore-
mur, Rex Judæorum Roboamus, qui cum susceptis aviti regni fas-
ticibus, se præstaret atrociorum, quàm novo regno conduceret, & pro-
flagellis Scorpiones minitaretur, contra quàm Seniores monue-
rant, cedendum esse petitioni subditorum, & loquendam verba lenia,
futurosq; ipsi servos cunctis diebus; effecit, ut populus à se domoq;
Davidica deficeret. Jam verò quæ acciderunt, accidere possunt: nec
 absur-

Deut. 25. pr.

Chrysof. in c.

5. Matth.

Ecc. 7. 17.

Tacit. 2. Ann.

Ib. 12. ann.

Liv. 1. 8. c. 13.

Tac. Agr.

Sallust. ad

Cæs. or.

Tac. 1. hist. 16.

H. Ann. 9.

1. Reg. 12.

absurdum, obvia in multis nostrorum temporum similitudine, ab iisdem causis pares exitus animo præcipere. Sic enim fieri amat, ut, *Prov. 10. 30.* qui nimis emungit, sanguinem eliciat. Quidni & subditos? Ita ut sapè in potestatem domini non revertantur. arg. §. ult. hinc in fin. Injuriarum enim à Principibus (multò magis ab eorum administris: quod vel Helvetia docere potest) illatas subditis, magnorum malorum causam esse. Sic ex Hispania propter ineffabilem Albani sævitiam, irreparabile damnum sensit in Belgio. Errat, namque, si quis existimet tutum esse; à quo nihil tutum. Securitas mutua securitate paciscenda: Estque inexpugnabile munimentum Principis, amor civium. Extremè autem absurdus est Machiavellus, qui existimat: Principem huic malo prævenire posse, si per fas & nefas è medio tollat, & crudas Busyridis aras suspectorum sanguine conspergat, seq; fidelissimorum satellitum custodia muniat. Hæc enim ratione ipsi tyrannidis venenum infundit, & postea antidotum parat, creatq; ipsi periculum, nescius an evadere possit, necne. Quo quid homine Politico ineptius sit, non video. Principem suum instituere debuisset, ut ex virtutis & nature præscripto imperaret, ac civium animos sibi devinceret, quo extra omne periculum, securus absq; satellitibus utramq; aurem, etiam insubditorum sinu dormire posset: non autem, ut se difficultatibus illaquearet, ut ejus inepto remedio indigeret. Vid. *Jetus de jure princip. lib. 50. & 61. Beren. tub. pac. p. 31. & 68. Lips. pol. l. 2. c. 12. Grotius de antiq. Reip. Batav. c. 3. & 5. & c. Pflug, de Rep. Germ. p. 29.*

Sen. de Clem.

VIII. Justa adversus dominum deprecatio est confugiendo vel ad ædem sacram, vel ad Imperatoris statuam. arg. §. ult. l. 1 §. 5. & 8. ff. De offic. pref. urb. Indomitum animal homo est, nullumque quod meliori arte gubernari velit. Eodem enim stercore, eodem etiam æthere orti omnes, cur nimium pro paucorum lubricine calcemur? Hinc per omnes humanæ societatis gradus vetita est sævitia, vetita est abusus potestatis. Patronus si clienti fraudem faceret, censoria nota sacer erat. *Halicarn. l. 2.* In herili potestate in visa visa fuit Jovi sævitia domini, Livio teste, proptereaq; servus sævitiæ, fame, obscœnitate pressus venire jus-

B 3. sus

70.
sus est. *hic.* Pater etsi vitam vi potestatis eripere quondam
impunè poterat. *l. fin. C. de patria pot.* postmodum tamen ob fero-
ciam emancipare cogebatur. *l. 4. ib. Præceptoris* animorum pa-
rentis savitia culpæ adnumeratur. *l. 6. ff. adl. Aquil.* In matrimo-
nij vinculo *thorus* propter asperitatem scinditur, nullo alioquin
ense solvendus. *c. litteras, ubi Panorm. restituit. spol.* Ipsis iudicibus
immodicè ferocientibus fræni temperies adhibita est. *l. 2. C. de cu-
stod. reor.* Vasallus quoque ob violenta ludibria patronali Impe-
rio solvitur. *Zoann. de dupl. ven. n. 75.* Quanto magis ergò sub-
diti obsequio, fide, Sacramentique vinculo liberabuntur, si Prin-
ceps concessio dominatu ad savitiam aut proterviam præposterè
abutatur. *per c. scelus. 2. q. 1.* Non enim populus est propter Prin-
cipem, sed Princeps propter populum, ejusque utilitatem. *Heig.
l. 1. q. 19.* Princeps pastor est, qui pro grege excubet. Sed si legiti-
mus Princeps sui oblitus tractet truculenter *subditos, quis eos exi-*
met, quis servitute eripiet? Libertatisne janua patebit, ut non so-
lum ipsi sponte exire, sed & Tyrannio promiscua manu perire
possit? sicuti furali dogmate vociferati sunt factionum tubæ, Prin-
cipum sanguinarij sicarii, & venenarij *Jesuitæ, Rerumpub. everso-*
res, ut Mariana, Toletanus, Rousseus & similes. Quorum è schola
parricida iste prodiit, qui Regi Gall. *Henrico IV.* vitam eripuit: Qui
à supremæ auctoritatis iudicibus de causa suscepti parricidij inter-
rogatus, quum more patrio in reorum sellula sedere, liquidò &
disertè respondit: Ideò se, quod fecisset, fecisse, quia Rex *Prote-*
stantibus opem ferre paratus in causa Cliveni, Pontifici Max. rem
faceret ingratham; ac proinde dignus esset, qui periret. *Deum e-*
nim se in terris Romanum Pontificem agnoscere, cujus voluntati,
qui sese quovis pacto opponeret, eum se habere ἀποστατήριον,
(suomet ipsius factò condemnatum) & exitio devotum. Quia *Papa*
est Deus & Deus est Papa. O. horrendam blasphemiam Apage
pestem! Non enim Rex postulatur, ut Medicus, cujus Imperia
durant, quamdiu placet ægroto. Nec convenit cuilibet servos
vocare ad pileum; nec populari ludibrio, sacrosancta principis
majestas exponenda, aut unius cujusque pedibus subjicienda.
Subditi quidem immittere in possessionem, dejicere verò rursus
pro lubi

71.

pro subidine Dominum non posse; eiquè propriâ se subtrahere,
autoritate, *suig, furtum facere non licere*, DD. innuunt, *per. l. 1. C. de Q.
serv. fug.* Quid ergo? Si *Clodius* ad tribunal, *Ferres* ad præturam,
Catilina ad consulatum, *Phalaris* ad sceptrum, licebitne viro for-
ti esse tam degeneri, ut æquis oculis Patriæ calamitatem intuea-
tur? Ut injuriam avertas, *utere amicis deprecatoribus. arg. l. 7. §. 4.
de adil. edict.* Aut jus publicum invoca, & potestate superiori præ-
ditum adito, qui vim pati prohibesit. *l. 13. §. 24. ff. quod met. c.*
hoc est, conquerantur subditi, & supremi Principis opes implo-
rent; *P. Greg. 26. de Rep. c. 7. n. 19.* simulac enim (remediis lenio-
ribus frustra tentatis) banni poena pronuntiatur, hostis Imperii
fit, amittitque omnia quæ juris civilis. *Zang. de except. p. 2. c. 8. n.
17.* In imperio nostro Casarem habes, Cameram habes, Status
Imperii habes, ubi plangas, *Gail. 1. O. 17.* Horum sola autoritas est,
ut non modo à Principum subalternorum Imperio subditos exi-
mere. *Myns. 3. O. 99. n. 3.* sed & si opus, planè *Dionysios* expellere,
Nerones more majorum plectere, *Wenceslaos* augustalibus infu-
lis exuere possint. *Grot. de antiq. Batav. c. 7. Husan. de hom. propr.
c. 8. n. 38.* Vos verò privatim subditos ad mitia consilia voco,
& aureum Patientiæ numen, quod non nisi seditionum furia
conculcant. Ad eadem sacram, id est, ad preces, lachrymas & vi-
tæ emendationem cum Ecclesia confugiant. *Ascendat deprecatio
& descendet commiseratio.* Hæc enim sunt fidelium arma, quibus
mundi furores expugnant. Cogitate sacra ista capita à Deo esse,
nec profana manu immolanda *Sc. Gentil. de conjur. p. 219. Bod.
2. rep. c. 5. n. 212.* Cogitate igneas heroum mentes à Deo in pos-
sionem missas, nec vestro arbitratu expellendas. *per. l. 1. de serv.
fug. Bodin. ib. ubi B. Lutherum eruditissimum Theologum vocat,*
quod Germanorum Principes ab armis contra Casarem susceptis
dehortatus fuerit. Fer ergò, quisque es, tempestatem istam ac-
imbrem: & ut melior aura adspiret, coelum implora. Si moram
fecerit Dominus, *Expecta eum.* Unser Herr Gott hat dein expe-
ctant auch offte seyn müssen. *Melanch. post. part. 2. p. 55.* Quod ne
sic quidem emendatur, solum verte, unicum levamen mali, absen-
tiam à malo cense: *γῆν πρὸ γῆς, Lips. 1. const. 1.* In patria enim de-
git:

72.
git, quisquis cum Deo suo exulat. Durum quidem hoc: sed lex
ita scripta, cum *Ulp. l. 12. §. 1. ff. qui & quib. manum.* Vid. *Victor. de*
Exempt. concl. 14. Jus de jure Princip. tk. 36. 37. & c. Casauben. ad
Front. Ducaum. p. 14. Schönb. 2. pol. c. 40. Casus 4. Spb. civ. c. 10. E-
renberg de regn. subs. c. 11. Beren. in pac. p. 117. Reincking. de reg. see.
l. 1, c. 3. & 5. Arnif. de autoritate Princip. c. 1. & c. 2. num. 11. Harpr.
part. 1. p. 182. n. 10.

IX. Fraus legibus facta severius exequenda. *§. ult. in*
fin. hic. Lex enim carens executione, est quasi campana aut mola
sine pistillo, & quasi Magistratus mutus aut mortuus. Et tamdiu
vigent Respub. quamdiu leges in his bonæ (*que illorum anima*) ob-
servantur. Hujus executionis faciendæ gratiâ *Magistratus* con-
stitutus est, ut sit ille *lex vivens, minister & custos legis mutæ.* Et
ut in navi necessarij Navarchi & vectores: sic in Repub. interpre-
tes & executores legis. Quorum officium & cognitionem ne-
mo *privatus* prævertere debet, multò minus servatis verbis Legis,
fraudulenter mentem ejus circumvenire. *arg. l. 29. & 30. ff. de*
U. Quæ calumniola & sophistica Legum expositio Jesuitis magno-
perè est probata; quibus stat sententia ad amentem fixa: In eos, qui
de religione non eadem per omnia sentiunt quos falsò Hæreticos
appellant, talem fraudem esse permissam modò dicenda fraus.
Nam Pontifex, qui, docente Bellarmino, potest efficere, ne Caesar sit
Caesar, cur non id quoque efficiat, ne fraus sit fraus? Ethoc scili-
cet est Dominum Jesum, qui audit ipsa justitia, ipsa veritas, cui ni-
hil falsum potest placere, imitari: & quidem non cæterorum ho-
minum Christianorum more, sed peculiari instituto, & religio-
ne sanctiore id agere, id totis ingenii viribus contendere, ut Ve-
ritas, veritas inquam, certa, explorata, omnibus nota, de qua vel
dubitate insania sit, cui se opponere furor est, artificio narrandi,
constantia in æquivocando, quam Politicã vocant, obscuretur, ac
de memoria hominum, si pote, tandem funditus deleatur. Sed ut
Sicariis Cornelia lex non placet, neque Remmia quadruplatoribus:
ita illis, qui Statum alicujus habent invisum, leges illæ supra mo-
dum displicent, quæ ipsum præstant innoxium & securum. Sed ut
Abominatio Domini est omnis illusor. Vid. Bodin. l. 3. Rep. c. 1. Melch.
Jun. pol. quest. l. 1. q. 6. Althus. pol. c. 29. n. 14. Thum. de equivoc. Jes.
p. 146.

Prov. 3.

73.
p. 146. Casaub. Ep. ad Cardin. Front. Ducaum p. 61. & 66. Diss. meam
de O. I. lib. 39.

TITULUS IX.

DE PATRIA POTESTATE.

CONTINUATIO] PATRIA ista POTESTAS est jus, quod Pa-
ter ex jure civili habet in liberos. pr. Et CONSTITUITUR natura-
liter & civiliter. NATURALITER per justas nuptias; Quæ sunt
viri & mulieris conjunctio individuum vitæ consuetudinem con-
tinens. §. 1. hîc. Giphân. disp. 3. lib. 6.

QUAESTIO I. Num potestas talis in liberos sit juris civilis? Aff.
cum Hæn. Diss. 2. lib. 2. Vngeb. Ex. 3. q. 2. contra Vacon. & Alb. Gen-
til. 4. de nupt. 1. Vid. Först. D. 3. lib. 13. Cuiach. Dec. 8. q. 1. Don. En-
l. 2. c. 20.

II. Num polygamia sit in Repub. Christiana permittenda? N.
cum Först. D. 3. lib. 9. Arnif. de jure connub. p. 253. Harpr. hîc. p. 219. n. 31.

Axiom. & Digress.

I. Patria civiū Romanorum potestas juris est civilis.
§. 2. hîc l. 3. ff. de his qui su. vel al. Cujus sententiæ hæc vis est, ut nullus
peregrinus patriam in civem Rom. potestatem habeat: neque qui
prius habuit, si peregrinus fiat, & civitatem amittat, eam retinere
possit *infr. tit. 12.* Verum id non de imperio paterno, quod natu-
ræ lege atque ordine gentes omnes usurpant, sed de vi ac potesta-
te, quam cives Rom. sibi propriam ac peculiarem instituerunt, in-
telligendum esse *lex Romuli* demonstrat; quâ non bona tantum,
sed & vita liberorum in potestate parentum erat; cujus meminit
Dionys. lib. 2. & 8. Qui hoc amplius addit: Idem parentibus licu-
isse in filios, qui vel *Repub. administrarent*, vel summos honores
gessissent: unde factum sit, ut illustres sæpè viri ex Rostris, cum
conciones haberent, Senatui quidem adversas, plebi verò secun-
das, à Patribus per vim abducti, atq; eo quo libuit ab iisdem sup-
plicio affecti sint. Quin etiam *Dionys.* paulò post adscribit, ma-
jorem patribus fam. in suos liberos, quàm heris in suos servos per-
missam esse potestatem. Atque hoc est quod ait Imp. *nullis homi-
nibus talem esse in suos liberos potestatem, qualis est civib. Rom.* Nam

C

pote.

potestas vitæ & necis, de qua mentio fit in l. ii. ff. de lib. & post. l. ult. C. de patr. potestate. Persarum quoque & Scytharum communis fuit. Verum hæc meritò posterioribus seculis displicuit: nec, etsi id maximè contendat *Bodinus*, in usum revocanda est. Aureum est *Adriani Imperatoris* præceptum: *Patriam potestatem in pietate debere, non in atrocitate consistere.* l. 5. ff. ad l. Pomp. de parricid. Tuendæ vitæ potius potestatem quam tollendæ: natura parentibus dedit §. 1. 5. de J. N. G. *Tiraqu.* ad l. si unquam. C. de revoc. donat. ubi de amore liberorum plura. Non debet homo, quem corpori dare non potuit, vitalem spiritum pro libitu adimere: ac præceptum Dei de homicidio generale est: neque Parentibus, sed populo puniendam liberorū impietatem & exequendam legis sententiam dominus concedit. Rectè igitur durior illa liberorum conditio à posterioribus & melioribus repudiata est. *Steph. Forcat.* in *Necyom. dial.* 81. n. 4. Hinc *Aristoteles* ait, genus potestatis in liberos esse βασιλικὸν regium. Nimirum *Rex* imperat subditis, volentibus per amorem: amat subditos, & eorum curam gerit, & ad eorum commodum & utilitatem rempub. gubernat. Unde & ab *Homero* Jupiter pater hominum & Deorum, & Principes & Reges patres & pastores Populorum vocantur. Ita & pater liberos ex se editos amat & eorum curam gerit. Quæ solidissima ratio convincit nimiam potestatem in liberos à verâ ratione, & ab ipso jure gentium abire & abhorre; & esse potestatis potius abusum Vid. *Heig. & Hott. hîc. Bach. ib. Car. Sigon. de antiq. jur. Civ. Rom. l. 1. c. 10. Bodin. l. 1. c. 4. Connan. l. 2. Comm. c. 13. n. 2. Coraf. de art. jur. l. 2. c. 6. Don. En. l. 2. c. 20. c.* An autem Patri magis obtemperandum quàm matri. Prius *Aff. cum Turturet. paral. Eib. juris. Dis. 35. p. 316.*

lib. 2. II. Conjugium ad tempus contractum, non est justum conjugium. §. 1. Et Romæ primum ita matrimonia instituta, ut nunquam dissolverentur: quemadmodum ex *Romuli* lege, quam *Dion Halicarn.* commemorat, facillè est intelligi: *Mulierem nuptam, quæ ex sacris legibus cum viro convenisset, sociam ejus omnium & bonorum & sacrorum esse; quæ privata cujusque familiæ apud Roman. erant.* *Harpr. hîc p. 228. n. 74.* Eamque legem *Modestinus* significans in l. 1. ff. de rit. nupt. *Nuptiæ, inquit, sunt consortium*

in omni vita, divini & humani juris communicatio. Quâ de causa per
 annos 520. divortium Romæ nullum fuisse, *Dion. & Agell. l. 4. c. 3.*
 testantur. Quod igitur solenne erat Romanis, ut sponsa cubiculū
 ingressa diceret marito, *Vbi tu Cajus, ego Caja,* id rectè de mutua
 in adversis & secundis rebus operâ accipi potest. Sed post obti-
 nuit, ut ex levioribus quoque causis uxores dimitterent, quod
 ostendit exemplum relatum à *Plutarch. in vita Em. Pauli.* Ro-
 mani cujusdam uxorem pulcrâ & fœcundâ & pudicâ di-
 mittentis; & amicis improbantibus factum, respondentis, *cal-
 ceum quoq; quem indutus erat, benefactum videri, sed neminem nosse,
 qua parte premat pedem.* Jus autem non fuisse vicissim uxoribus
 repudiandi maritos, & ab illis discedere, indicio est querela mu-
 lieris apud *Plautum: Nam si vir scortum ducit clam uxorem suam,*
Id si rescivit uxor, impune est viro. Uxor viro si clam Domo egressa
 est foras, *Viro sic causa, exigitur matrimonio.* Sed postea mori-
 bus in pejus ruentibus non minus uxori permissum fuit, repudium
 mittere marito; & elegans est locus apud *Juvenal. sat. 10. de mulie-
 re,* quæ crebro divertendo intra quinque annos octies nupsit. I-
 sta autem levitas meritò displicuit *Impp. Christianis,* qui tantum
 graviores causas divortii admiserunt. Et quidem ex Justiniani
 constitut. accedente præsertim cognitione magistratus fieri divor-
 tium constat, præter adulterium, præcipue ob insidias & inimicitias
 capitales, & sævitiam intolerabilem & desertionem malitiosam.
*Nov. 22. 117. l. ult. C. de repud. de quibus alibi latius. Vid. Dd. hîc.
 Heig. hîc. n. 25. Bach p. 76. Gent. 6. de nupt. 6. Först. d. 3. th. 12.
 Beust. & alii. Harpr. hîc. p. 222 n. 42.*

*Mercal. a. 4.
 sc. 6.*

TITULUS. X.
 DE NUPTIIS.
 MEMBRUM I.

Continens Continuationem.

Nuptiarum requisita sunt: I. ut contrahentes sint *Cives Rom.*
 II. ut sint *Puberes.* *Giph D. 3. th. 7.* III. ut interveniat *Consensus* tam
 contrahentium, quàm quorum in potestate sunt. IV. Ut secun-
 dum *legum præcepta* coeant. *pr.* Vnde à quarundam nuptiis ab-

C 2 stin-

76
abstinendum est: I. Ratione *Cognitionis naturalis*; quæ est necessi-
tudo eorum, qui unà communiterve nati, vel ab eodem progeni-
ti sunt. §. 1. 2. 3. 5. vel *legalis*. §. 10. II. Ratione *Affinitatis*; quæ est
diversarum cognationum per nuptias copulatio. §. 6. 7. III. Pu-
blicæ *honestatis*. §. 9. *arg. l. 197. de R. 7. Harpr. hinc. p. 218. n. 27.*
Civiliter patria potestas acquiritur. I. Legitimatione; quæ est
actus civilis, quo is, qui naturalis est, legitimus efficitur. Cujus
species sunt: Oblatio curiæ, & subsequens matrimonium. §. 13.

MEMBRUM II.

Continens Questiones.

I. Utrum consensus parentum de jure Naturali; Civili, & Ca-
nonico sit necessarius? *Aff. arg. pr. cum Först. d. 3. th. 18. & c. Giph.*
d. 3. th. 9. contra Robert. & Guibert. Vid. Ungeb. q. 5. Riem. dec. 2. q. 4.
Arnif. de jure connub. p. 123. Don. En. 13. com. 20. L.

II. Num rati habitio locum habeat in nuptiis? *N. cum Först.*
th. 21. arg. d. pr. precedere, contra Wes. & Lyclam. Vid. Ungeb.
q. 6. Riem. q. 4.

III. Num consensus sufficiat in nuptiis? *Aff. cum Giph. th. 12.*
Ungeb. q. 4. Harpr. p. 204. n. 15.

IV. Num frater cum sorore committat incestum jure genti-
Aff. cum Riemero dec. 3. cor. 1. contra Först. hinc d. 3. th. 24. Vid.
Osterm. in Rat. p. 62.

V. An ab alio vitiatam ignoranter ductam retinere quis debe-
Neg. cum Riem. dec. 2. q. 6. Hæn. th. 9. contra Först. Wes. & Bronch.

VI. An matrimonium inter fidelem & infidelem contractum
debeat dissolvi? *Neg. cum Först. th. 15. contra Canonistas.*

VII. Utrum matrimonium dissolvi possit ob veneficium, vel
alia crimina, præter Adulterium? *Aff. cum Först. th. 12. contra*
Trentl.

VIII. An nuptiæ citra parentum consensum initæ, si copula
carnalis fuerit insecuta, possint rescindi? *Aff. cum Beza de divori.*
p. 79. & 144. & Riemer. dec. 2. q. 5. contra Först. & Wes.

IX. An possint invitæ legitimari? *Neg. cum Hæn. th. 19. & Fa-*
chin. l. 3. contr. c. 54. contra Salicer & Lupum.

X. Num

X. Num Legitimatō per subsequens matrimonium de jure civili procedat etiam sine dotalibus instrumentis? Neg. cum Bach. hic. & Henon. th. 7. contra Först. & Treutl.

MEMBRUM III.

Continens Antinomias,

I. In §. 1. hic. Adoptatis nuptias cum parentibus adoptivis etiam dissolutā adoptione contrahere interdicitur. Et in l. 55. §. 1. ff. de ritu nupt. filio jam emancipato ducere matrem ejus qui pater adoptivus fuit, permittitur. Vid. Martin. in d. 1. th. 89. Bach. hic. p. 90.

II. Duorum fratrum vel sororum liberos inter se conjungi posse asserit. §. 4. hic. Cui Theophilus & Cajus expressè contradicunt. Först. d. 3. th. 25. & Arum. Ex. 2. th. 13. Matth. hic. p. 37. Rittersh diff. jur. Civ. & Can. p. 61. Treutl. vol. 2. d. 6. th. 2. e. Osterm. in Ration. p. 64.

III. Comprivignos, qui neutrum parentem communem habent. Germ. zwey zugebrachte Kinder / rectè contrahere matrimonium, colligitur ex §. mariti 8. hic. Cui tamen scrupulum movit Ant. Mattheus, ita quidem, ut hoc, quod statuitur, hoc §. & l. 34. §. 2. de ritu nupt. l. 134. pr. de V. O. ut contrarium juri divino Lev. 18. v. 11. internavos Juris Civilis referre non dubitaverit. Qui tamen ex sententia Bachovii hic. & ad Treutl. tit. de nupt. th. 3. b. rectius fecisset, si in hoc & aliis capp. ab juris nostri reprehensione abstinuisset. Sed consensus tot interpretum ad refutationem novæ & temerariæ explicationis sufficere debet.

IV. In §. 9. dicitur nec sponsam filii nurum esse: Et vice versa filia meæ sponsus non est gener meus. arg. l. 4. ff. de test. cujus tamen contrarium affirmatur in l. 6. & 8. ff. de grad. affin. Vid. Vult. hic. p. 80. Bach. p. 103. & Hoti. p. 50.

MEMBRUM IV.

Continens Axiomata & Digressiones.

I. Legum præcepta sunt observanda. arg. pr. Præsertim in hoc nuptiarum negotio. Diabolus enim illaqueat homines tetrīs libidinibus, ut irritet iram Dei adversus genus humanum.

© 3.

manum

Tac. ii. Ann.

manum. Tristis est clausula, quæ ponitur in fine 18. capituli Levit. *Omnia anima, quæ fecerit abominationes istas, eradicabitur.* Omnis anima, inquit, sive sint Reges, Principes, Domini, sive subditi, & infimæ conditionis homines; dabunt pœnas confusionum in libidinibus. *Casta Deus mens est, casta vult mente vocari.* Sic multis urbibus, regnis & imperiis exitio fuerunt libidines. Sic *Sodoma* igne consumpta. Sic quoque tota tribus *Benjamin* deleta est. Sic *David*, lapsus adulterio, quantam ruinam in isto populo traxit. Sic libido Regibus & decemviris *Rome* attulit finem. Et innumera exempla! *Animo enim per libidinem corrupto nihil honestum inest.* Videant itaque qui illud usque ingeminant: *Licet si libet: certè sine castitate nemo videbit Deum.* Et si major cura Legum & castitatis esset, minus esset dissolutionum & pœnarum omnibus gradibus vitæ humanæ. Debet itaque ad preces & legum observantiam adhiberi etiam circumspectio quædam in vitandis occasionibus, quia verissimum est, quod dicitur: *Vitare peccata est vitare occasionem peccati.* Contra verò, *Qui amat periculum peribit in illo.* Et hoc volunt illa dicta Poetarum: *Ipse alimenta sibi maxima prebet amor.* Item: *Intrat amor mentes usus de discitur usu.* Vid. *Melanch. Possill. part. 1. p. 543. Först. hist. Jurispr. Rom. l. 1. c. 1. n. 9. & c. 3. n. 4. & Disp. meam de O. 7. lb. 20 & 56. in*

Liv. lib. 9.

II. Justæ nuptiæ nisi inter cives Romanes contrahi non possunt, *pr. h. c.* Olim Cives tantum Romani jura habebant connubiorum, nec nisi civi Romano cum cive erat connubium, præterquam si quâ rogatione hoc beneficii aliis etiam populis fuisset impertitum. Quod non tantum, ut *jur. Civitatis* esset illustrius, constitutum est; sed & ne in diligenda uxore peregrina peccaretur. Unde & alii, *ex eâ civitate, cujus quis est civis, rectius uxorem duci putant.* De quo latè *Tiraqu. de ll. connub. 8. l. 1. p. 7. n. 12. Godefr. de Amorib. l. 2. c. 3.* Idemq; Politicis probari potest ex his, quæ disputantur apud *Aristot. Pol. l. 5. c. 7.* Ita apud Athenienses solum jus civitatis habuit, qui ex duobus civibus Atheniensibus natus esset. *Bach. hic. p. 83.* Ex peregrino igitur & Cive Romanâ, peregrini nascebantur, ut multis declarat. *Sigon. de Rep. R. l. 1. c. 9. pr. Briffon. de jure connub. pr.* Et si quis Romanus uxorem duxisset ex
Latio

79

Latio, ea iusta uxor non erat; sed ex lege *Mensia* utroque parente
cive eum, qui civis Romanus futurus erat, nasci oportuit. *Bodin. l. 1.*
c. 6. Deinde quia & Reip. interest scire, quæ mulier cui marito
jungatur, quoniam virorum animos non rarò mulieres sibi totos
devincere & corrumpere solent, quemadmodum peregrinæ mu-
lieres à vera religione abduxerunt Salomonem, & Bacchanalium
sacrilegiis implicarunt Romanos: *Arnif. de jure connub. c. 1. sect. 2.*
n. 12. & 4. c. 3. sect. 5. p. 154. Postea tamen Romani ab eo jure ipsi
desciverunt, & ex *Const. D. Antonini*, omnibus subditis illud jus
datum est. *l. 17. ff. de statu hom. Heig. hîc.* Interim tamen, si quis in-
ducenda uxore negligenter errasset, aut inconsulto impetu, futili
& sibi ignominioso, Reipub. verò detrimento vinculo temerè se
implicasset, apud Romanos ex arbitrio Censuræ, apud Lace-
dæmonios ex lege multabatur. *Arnif. ib. n. 18.*

III. Impuberes iustas inter se nuptias contrahere
non possunt. *hîc. l. 4. de ritu nupt.* Ætas varia à variis definita
est, alia quidem viris, alia foeminis. In Masculis *Imp. XIV.* in Foemi-
nis 12. annos completos requirit. Foeminis verò biennio citiùs jus
nubendi concessum, propter votorum festinationem. *Macrob. 1.*
somn. Scip. c. 6. p. 57. id e. doli capacitatem, prævenientem vim naturæ
& periculū pudicitiae, ne in corpus si ū peccent. *Cypr. de spons. c. 9 §. 2.*
n. 7. Quia perfectionem suo sexui congruentem maturius assequū-
tur. *Godd. de contr. stip. c. 7 n. 181.* Ætatem autem hanc *ll. Julia & Pa-*
pia præfinivère, non quod præmaturâ venere juventutem ener-
vari & ad Pigiaca sacra panè capillatos properare vellent, sed ne
laqueum injicerent libidinum flammis agitatis. *Meliùs enim est*
nubere quàm uri. Deinde voluerunt Romani eâ ætate, quâ natura
dat habilitatem generandi, matrimonium permittere civibus suis,
ne illicitis & vagis concubitibus indulgerent, quod præsertim
perpetuis bellis multis hominibus, & sobole semper subnascente
judigerent. Hinc varia olim præmia patribus & maritis, contra
pœnæ quædam & notæ calibus & orbis datæ & irrogatæ. *Bach.*
hîc. p. 83. Coras. ad tit. de O. f. p. 66. n. 13. Arnif. de jure connub. p.
32. n. 25. Harpr. p. 132. n. 90. Imò & ipse Dominus dixit: *Non est*
bonum hominem esse solum. Contra verò Papa dicit, dicit diabo-
lus: :

lus: Homo non vivat in conjugio; fiat Monachus, fiat sacrifici-
 us. Hoc est unicum fundamentum impuri coelibatus Clericorum.
 Sed nos constanter opponamus illud: *Dixit Deus*: Huic voci di-
 vine, qui non obtemperant, offendunt oculos Dei & Angelorum,
 contaminant cœlum & terram, polluunt totam naturam rerum,
 & tales non potest non punire Deus, cum in hac vita, tum post
 hanc vitam. Nam non posset genus humanum propagari, nisi fie-
 ret procreatio sobolis. Si *Adam & Eva* fuissent cœlibes, desisset in
 eis genus humanum. *Melanct. post. part. 1. p. 554.* Utrum autem
 cives à Magistratu ad ineunda conjugia compellendi? *Aff. cum*
Arnis. ib. p. 24. & p. 34. Tollenda tamen superstitio seu opinio
 necessitatis, quasi omnibus sine exceptione necessario imponen-
 dum sit conjugium; ut inhabilibus, oneratis magnis doloribus &
 curis Reipub. & Senibus. Hominem e. sexagenarium ducere
 uxorem, *(inquit Melanct. ib. p. 552.)* est fatuitas & stultitia, & al-
 iquid alienum à natura, quæ alioqui est infirma in senibus. Aliqui
 senes ita sunt stupidi, ut secundo vel tertio contrahant matrimo-
 nium. Hæc est stulta imaginatio, & Phantasia, & rectè dicitur:
Turpe senex miles, turpe senilis amor. Apud Athenæum est; *Tempus*
est amandi tempus ducendi uxorem; tempus cessare ab amoribus; Item:
Extremum infortunium est senex amans. Sed hodie quousq; liceat
 uxorem ducere nullus terminus est, cum non tantum procreatio-
 nem liberorum, sed etiam alios fines nuptiæ habeant. *Bach. hic. p.*
84. Don. En. Hillig. l. 13. c. 19. b Schönborn. pol. l. 1. c. 5. Arnis. de ju-
re connub. c. 1. & sect. 6. p. 34. & c. 2. sect. 1. p. 74. & de conjugiiis Se-
num pag. 103.

1. Cor. 6. 17.

1. 1. c. 13.

IV. Non tam spectandum, quid liceat, quam quid
 deceat, & publicæ honestati sit consensaneum, *arg. §. 1.*
& §. 9. hic. l. 44. & §. 1. & l. 197. de R. 7. Interdum *licere* dicitur id,
 quod rectum ex omni parte piumque est, etiamsi fortè aliud quid
 fieri possit laudabilius, quale est illud *D. Pauli* Apostoli: *Omnia* (il-
 lius scilicet generis, cujus sunt, de quibus agere cœperat, & actu-
 rus erat) *licent mihi, sed non omnia expediunt.* Sic licet matrimo-
 nium contrahere, sed laudabilior est ex pio proposito *cœlebs*
castitas, ut ad Pollentium ex eodem Apostolo disserit *Augustinus.*
Arnis. de jure connub. c. 1. sect. 7. p. 41. n. 14. Repetere quoque nu-
 ptias

ptias licet: sed laudabilius est uno contentum esse matrimonio, uti hanc quaestionem explicat Clemens Alex. *Arif. ib. c. 5. sect. 6. p. 308.* Christianus conjux paganam conjugem licite relinquere potest, ut sensit Augustinus; (quod quibus circumstantiis verum sit, discutere non est hujus loci) sed & potest retinere: itaque addit ille: *Virumq; quidem pariter licitum est per justitiam, quae coram Domino est: & ideo nihil horum prohibet Dominus: sed non utrumq; expedit. Arif. ib. c. 6. sect. 5. p. 384.* Ulpianus de venditore cui post diem praestitutum vinum licet effundere: si tamen cum posset effundere, non effundit, laudandus est potius. Alias vero licere aliquid dicitur, non quod salva pietate & officiorum regulis fieri potest, sed quod apud homines poenae non subjacet. Sic apud populos multos scortari licet: apud Lacedaemonios & Aegyptios etiam furari licebat. Apud Quintilianum est: *Sunt quaedam non laudabilia natura, sed jure concessa, ut in XII. tabulis, debitoris corpus inter creditores dividi licuit.* Est autem haec vocis licere significatio minus propria, ut recte notat Cic. *Tuscul. 5. de Cinna loquens: Mibi contra non solum eod videatur miser, quod ea fecit, sed etiam quod ita se gessit, ut ea facere ei liceret: et si peccare nemini licet, sed sermonis errore labimur: id enim licere dicimus, quod cuiq; conceditur.* Recepta tamen: ut cum idem Cicero pro Rabirio Posthumo iudices sic alloquitur: *Quid deceat vos, non quantum liceat vobis, spectare debetis: si enim quod liceat quaeritis, potestis tollere e civitate quem vultis.* Sic Regibus dicuntur omnia licere, quia sunt ἀνωτέριον ἔχει, exempti a poenis humanis. At regem sive Imperatorem informans Claudianus recte ait: *Nec tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit Occurrat.* & Musonius castigat reges: *Qui in more habent dicere hoc mihi licet, non hoc me decet.* Eoq; sensu saepe opponi videmus quod licet, & quod oportet. Amm. Marcellinus: *Sunt aliqua quae fieri oportet, etiam si licet.* Plinius in Ep. *Oportet quae sunt inbonesta non quasi illicita, sed quasi pudenda vitare.* Cicero pro Balbo: *Est enim aliquid quod non oporteat, etiam si licet.* A rege illud regium: *Cum omnia possumus sola credimus nobis licere laudanda.* Vid. Grotius de jure bell. l. 3. c. 4. n. 11. Lips. Pol. l. 2. c. 10. Turturett. parall. Et Jurid. dis. 22. p. 206.

V. Affinitas veneranda. arg. §. 6. Praecipue autem iis, qui

ib. l. 1. c. 15.

lib. 1. § 3. ff. de peric. & com. rei vend.

l. 3. c. 8.

lib. 30. lib. 5.

Theod. apud Cassiod. lib. 10.

Principum
cura circa
matrim.

12. Tit. 1. l. 3.
in agric.
lib. 1.

5. ann.

Tac. ann. l. 3.

qui ad clavum Reipub. affinitatum & matrimoniorum maxima cura est, atque esse debet, quod exinde & bella orientur, & rursus desinant, quemadmodum *Frossardus* venuste dixit, *magnorum ducum bella comicos habere exitus*. Quæ causa est, quare cum aliis matrimonia libera esse debeant, id mutet in foeminis Augustis. Et enim *Agrippina*, viduæ Germanici, foeminae potentia avidissima, maritum petenti, *Tiberius* negavit, *non ignarus*, ut ait *Tacitus*, *quantum ex Reipub. peteretur*. *Cæsar* enim metuebat, ne is cui foemina, & à favore vulgi, & à familia potens nuberet, res novas adversus se moliretur, sibiq; imperium extorqueret, accedente uxorio animo dominandi avidissimo. Hinc *Africanus*: *Uxorem quere firmamentum familia*. Unde inter *Wisigothorum* leges hæc quoq; invenitur: *Viduam Regis Gothorum nemo in uxorem accipiat*. Et si enim, ut eleganter ait *Tacitus*, *matrimonium ad majora nitenti decus ac robur*. Quâ itentidem arte *Octavia* filia *Claudii Imp. Neroni* desponsata est, quod ait *Historicus*, *majora patefacturum erat*, hoc est, aditum illi ad Imperium facturum. Et *Livius* de *Servio*: *Idem*, inquit, *affinitatibus, perq; nuptias filie, multos sibi cognatos amicosq; conciliat*. Nam Principum dignitas posita est in splendidis affinitatibus. Unde & nefas erat *Augusta* domus splendorem in aliam familiam transferri; id enim dedignationem aliquam & contemptum *Cæsaribus* inlaturum erat, quod testatur *Tacitus*: *Romanam Reipub. in luctu fuisse quod Julia Drusi filia, quondam Neronis uxor, denupserat in domum Rubellii Blandi, cujus avum Tiburtem equitem Rom. pleriq; meminerant*. Quemadmodum enim subjecti populi de victoriis Principum, de magnitudine, de probitate mirificè lætantur; sic de ipsorum quibuscunque jacturis, & de quâlibet estimationis ipsorum diminutione vehementer perturbantur. Inter cætera verò hoc subditos maximo mœrore afficere consuevit, cum, videlicet ipsi *Principes indigna se matrimonia ineunt*; quemadmodum de matrimonio *Sejanicum Julia Germanici* sorore legimus; *quantum dedeceret, ut illa, cui avunculus Augustus, socer Tiberius, ex Druso liberi, se, ac majores, & posteros municipali adultero fœdaret*. Et revera nunquam fuit exola affinitatum disparitas; idq; non solum in regio, sed & *Aristocratico statu*. In hoc enim, (in quo præcipuæ

cipuæ ac peculiare quædam familiæ rerum potiuntur) eâdem o-
 pe niti decet, *ne cum plebejorum sanguine commisceantur Patritii*,
 partim, quod hæc commixtio atq; affinitas Patritiorum nobilita-
 tem existimationemq; tollit, vel saltem minuit: partim etiam, quod
 plebeji hâc affinitate moti & incensi Reipub. participes esse fata-
 gunt: De quo cautum est in LL. tabb. *Patritii cum plebeis connubia*
ne junguntur. Quam ob causam maximæ dissensiones fuêrunt in Re-
 pub. Romana. quippe quod *hec matrimonia* (verba sunt Livij) *col-*
luvionem gentium, perturbationem auspicioꝝ publicorum privato-
rumq; afferunt, ne quid sinceri, ne quid incontaminati sit, ut discrim-
ine omni sublato, nec se quisquam nec suos noverit; quam enim
aliã vim connubia promiscua habere, nisi ut ferarum propè ritu vulgen-
tur concubitus plebis patrumq;, ut qui natus sit ignoret, cujus sanguinis,
quorum sacerum sit, dimidiatus plebis, ne secum quidem ipse concors.
 Est nimirum hoc arcanum dominationis Aristocraticæ; sicut & il-
 lud: *Ne quis ex optimatibus principis alicujus filiam in uxorem du-*
cat, quod is fultus fretusq; hâc nuptiali dignitate, facile animum
 dominandi sumat. Magis enim periculi res est in libera Reipub.
 Principem nasci; non secus, atque, ut Seneca ait, *semper magno*
constitit nasci Deum. Affinitas itaque debito more contrahenda, &
 contracta veneranda. Neq; dubitatio ulla est, quin inter causas re-
 gnorum mutationis ab Aristotele consideretur matrimonij viola-
 tio, quemadmodum accidit Archelao. Vid. *Scip. Amirat. dis. in l. 5. pol. c. 10.*
Tacit. l. 5. c. 6. Clapm. de arcan. rerump. l. 3. c. 21. §. l. 4. c. 8. § 9.
§ 17. Schönborn. pol. l. 2. c. 29. Arnif. de jure connub. c. 1. sect. 1. n. 8.
ubi deducit: Reipub. interesse, ne promiscuè cuiquam cum quoquam
contrahantur affinitates: Et, ne quis ignominiosam sibi & Reipub. qua-
rat uxorem. n. 11. § 12. Utrum autem satius sit simplicem, quam
doctam & astutam ducere uxorem? Prius ass. cum Arnif. c. 1. sect.
3. n. 16. § c. 3. sect. 6. p. 157.

VI. Spurii non intelliguntur habere patrem, §. pen. *hic.*
§ l. 23. ff. de statu hom. Unde nec in parentum potestate sunt. *l. 3. ff.*
de his qui sui vel al. jur. nec ullos agnatos habere dicuntur, cum
 agnatio per patrem acquiratur. *l. 4. ff. unde cogn.* Quales sunt ii,
 quos mater vulgò concepit. *hic.* Itaque Aristippus auctore Laërtio:

D 2

Cum

Cum illi meretrix diceret, abs te gravida sum facta: *Nihil*, inquit ille, *magis hoc nosti, quàm si per spinas densissimas incedens diceret, Ista me pupugit.* Et Diogenes conspicatus meretricis filium, lapidem in turbam conicientem: *Cave*, inquit, *ne patrem ferias.* Ipsi autem spurii ex damnata origine, præter suam culpam, in poenam infamiz incidere dicendi non sunt, cum illud ipsum nullâ expressâ lege caveatur, & magnam præterea iniquitatem contineat. *l. 6. pr. ff. de decur. cum possit quandoque macula generis, quæ in spurio est, virtutis splendore deleri, quâ ratione humili ex casa magni quandoque & clari viri prodierunt, quorum catalogum contexit Laetott. de spur. c. 55. in fin. Hartm. Pist. l. 1. q. 30. Mod. Pistor. l. 1. conf. 46. Heig. hîc. p. 56. Disp. 2. supr. tit. 4. ax.*

TITULUS XI.
DE ADOPTIONIBUS.
MEMBRUM I.

Continens Continuationem.

II. ADOPTIONE: Quæ est actus legitimus, quo qui filius non est, pro filio habetur civiliter, ut scilicet familiam & hereditatem cernat. Estq; duplex, vel adoptio in specie sic dicta vel *Arrogatio*: Illa est adoptio filiorum fam. & fit autoritate magistratus: *Hæc* est hominum sui juris, & fit autoritate Principis. §. 1.

MEMBRUM II.

Continens Quæstiones.

I. An filiusf. extraneæ personæ in adoptionem datus permaneat in potestate patris naturalis? §. 2. *hîc. Aff. cum Treutl. disp. 2. th. 10. a. & Wesin par. de adop. n. 6. contra. Ant. Matth. hîc. & Arum. d. 2. Ex. 20. Vid. Hæn. th. 23. Fach. l. 12. contr. c. 60.*

II. An quarta quæ impuberi arrogato, & postea emancipato, vel exheredato sine justa causa debetur, sit omnium bonorum? §. 3. *hîc. Aff. cum Heig. hîc. Donell. l. 2. comm. Harpr. p. 450. n. 19. contra Vultej. hîc. & Bach. ib. Vid. Ungeb. q. 10. Hæn. th. 24.*

III. An Plebejus adoptatus à nobili, nobilis efficiatur? *Neg. cum Hænon. d. 2. th. 21. & Harpr. hîc. §. ult. p. 461. n. 5. contra Arum. th. 21. Vid. Giph. dis. 4. n. 26. Treutl. v. 1. d. 2. th. 10. a.*

I. An

85
IV. An adoptio actus sit legitimus? *Aff. cum Arum. tb. 17. & Harpr. p. 445. n. 7.*

V. Hermaphroditus an ad optare possit? *Dist. cum Harpr. ad §. 10. p. 457. n. 7.*

MEMBRUM III.

Continens Antinomias.

I. Nos *Inter. §. 2. hinc. §. 8. tit. seq. l. 10. §. 1. C. b. 1. & l. 10. vers. sed si quidem cum Martino in contr. tb. 90.* nullam contrarietatem agnoscimus.

II. In §. 3. exigitur cautio personæ publicæ: cum tamen aliquis alteri planè inutiliter stipuletur. §. 4. & 18. *infr. de inut. stipul. l. 385. §. 27. de V. O. Vid. Martin. ib. tb. 91. Bach. hinc. p. 124. Osterm. rational. hinc. p. 73. Harpr. p. 450. n. 6.*

III. §. 4. *hinc.* videtur implicare contradictionem: *Adoptantem adoptando annis 18. debere precedere.* Et tamen 14. ætatis anno nuptias quem posse contrahere. *Vid. Bach. p. 129. & Mart. hinc. p. 84.*

IV. §. 5. & l. 37. & 43. *ff. b. t.* videtur repugnare ei, quod in §. *preced.* dictum est: *Adoptionem imitari naturam.* *Bach. ib. p. 130. Martil. hinc. p. 87. Osterm. ib.*

MEMBRUM IV.

Continens Axiomata & Digressiones.

- II. Etiam per principale rescriptum non debet aliquid fieri, nisi causam cognitam, & an honesta sit, expediatque. *arg. §. 3. pr. Id enim faciendum esse, prudentissimus Historicorum 2. hist. 26. Tacitus admonet: Cum, Omnes, inquit, qui magnarum rerum consilia suscipiunt, estimare debent, an quod inchoatur, Reipub. utile, ipsis gloriosum sit.* Non igitur Princeps pro libidine juris & honestatis repagula perfringere, leges figere, atque refigere potest. Nam etsi penes Ipsum omnis est jurisdictio, & ab eo, veluti perenni fonte in reliquos Magistratus inferiores dimanet. *l. 1. & t. t. de ambitu Wes. par. de jurisd.* Attamen non nisi evidenti aliquâ ratione & utilitate ipsi permissum est, ab eo recedere jure quod diu bonum & æquum visum fuit. Arguit enim illud Principem inconstantem, eumque contemptibilem reddit cum legibus. *Pacian. c. 3. n. 48.* Principis itaque voluntatem pro lege habemus, si honesta, si justa sit. Non enim, quia Rex vult, justum est: sed quia justum, Rex ^{est} ille creditur. *Nam que facta le-* *lib. 15. ff. de cond. inst.*
dunt

dunt pietatem, existimationem, verecundiam nostram, & contra bonos mores fiunt: nec facere nos posse credendum est. Ex impij Machiave li schola prodiit. *Uti sit pro ratione Principis voluntas.* Execranda hæc erat vox Ducis Albanæ in persecutione Belgica: *Los Juezes* (dicebat, si iudices æquitatem & rationes respicerent) *son vellatos: Bastaque yo os lo mando; Judices sunt bestia: sufficiat ipsis meum mandatum.* Et si executio innocentum ob rei crudelitatem differretur, dixit? *Por estas barbas, si os nolo bazeis, yo os hare aborcar: Per meam hanc barbam, si non feceritis, vos curabo suspendi.* Quæ voces non sani sunt hominis, sed crudelissimi Bulsiridis. Quæ enim hæc esset potestas anomala, nullis frænari legibus, sed belluæ instar pro libidine vivere absque jure? Id potius potest Princeps, quod jure potest, pro communi scilicet utilitate. *l. 3. ff. de offic. pref. vig.* Finis namque humanæ legis est hominum utilitas. *c. erit. dist. 4.* Princeps igitur ad bonum potens, & pro communi hominum salute, creatus est. *Topius de pot. pr. §. 3.* Et sapienter Poëta: *Non fas potentes posse, fieri quod n. fas.* *Jctus de jure Princ. th. 45. & 46. Lips. pol. l. 2. c. 10. Checkier. l. 2. pol. c. 1. tit. preced. axiom. 4.*

Eurip.

IV. Requirendus eorum consensus, de quorum præjudicio agitur, *arg. §. 7.* Ipse, naturali rationi & æquitati consentaneum est, ut id, quod geritur, approbetur ab his, quorum interest, quiq; lædi ac proinde contradicere possunt. *l. 39. b. t. Harpr. hic. p. 454. n. 2.* Quod ut in privatis facile admitto, ita in publicis hæreo. Illud quidem pro regula tenendum est: *Non debet alteri per alterum iniqua conditio inferri: Adeo ut ne facto quidem Principis, id quod nostrum est, adimi nobis invito possit.* Nec putandus est Princeps habere dominationem & plenitudinem potestatis, ut possit quodcumque lubet: cum etsi is supra leges civiles, *Sen. de benef. l. 7. c. 4. & 5.* neatur saltem jure naturæ prohibente *cuiquam suum detrabi, ac dari nostrum alteri, qui incommodo nostro ditetur.* Quare ausus est *Nabob* recusare suæ rei venditionem Regi, & *D. Ambrosius* Imperatori *Valentiniano* traditionem *Basilicæ.* Cæterum hanc regulam perpetuam non esse communis doctorum est sententia. Exceptionem enim pati in causa necessitatis, & magnæ publicæ utilitatis; *que*

l. 74. d. R. J.

Sen. de benef.

l. 7. c. 4. & 5.

l. 206. de R. J.

2. Reg.

23. q. 8.

qua preferenda privatorum contractibus. arg. l. 3. C. de primip. Quo-
ries enim Reipub. interest, privatas res in usum publicum destina-
ri, toties cives ac subditos à jure suo discedere oportet. Iniquum
id sanè videtur, imò miserabile, sed in favorem Reipubl. indul-
tum; veluti Levinus Consul apud Livium: Respub. incolumis & pri-
vatas res facile salvas praestat, publica perdendo, tua nequicquam ser-
ves. De tempore belli liquidum est. Jovius: Galli, inquit, obsesso à
Cæsare Mediolano adhortante Gritto Veneto necessaria, sed miserabili
ratione, suburbana aedificia incendèrunt, ne bis adponenda castra u-
teretur Cæsar, & propius & tutius regentibus tectis muro succederet:
idq; Vercingetorix ait apud Cæsarem: Salutis caussa rei familiaris
commoda negligenda esse, adeoq; suadet Gallis, ut æquo animo sua i-
psi frumenta corrumpant, aedificiaque incendant, qua rei fami-
liaris jactura, perpetuum imperium, libertatemq; se consequi vi-
deant. Licetne igitur Principi propter commodum Pacis, privatorum
non consentientium bona alienare, & hinc inde direpta remittere? Ita
videtur, in primis si aliter pax fieri nequit: adeoq; cives perpetuò
omni actione excluduntur. Nec est putandum hoc repugnare
Juri divino & naturali dicenti, ut unicuiq; suum servetur, nemini su-
um auferatur: quoniam (ut Cicero dixit) Salus populi suprema lex
est, & nihil Deo acceptius &c. & magis secundum naturam, quàm ut
publica tranquillitas, utilitasq; procuretur. Juris & divini & natu-
ralis multæ sunt regulæ, & earum aliæ superiores, aliæ inferiores;
quas quoties eventu collidi contingit, inferiores superioribus
cedunt, quin etiam ab his interpretationem exceptionemque
recipiunt: atque adèò regula inferior quæ dicit suum nemini
esse tollendum, sic accipi debet, ac si conjunctâ superiore, lex u-
no verborum complexu sic scripta foret: Nemini suum esse
tollendum, nisi tamen publica salus aliud postulaverit. Duar. ad l.
i. ff. de pact. Ordinem enim illum Deus naturæ parens, à quo Prin-
cipes omnes curam humanæ societatis, & formam regendæ Rei-
pub. acceperunt, constituit, ut privatis publica, & pretiosis pre-
tiosiora anteferantur. Justum quidem omnibus legibus, quen-
quam suas res tenere, sed justius earundem legum nutu res suas qui-
busdam adimi, quam ut eo omisso pax, & quies, totius populi impe-
diatur.

lib. 26.

l. 7. de bell. Gall.

Q.

l. 3. de ll.

l. 31. §. 1. ff.
deposic.

diatur. Estimanda est Justitia ex omnibus circumstantiis, & ut Tryphonius scripsit: *Hec demum Justitia est, qua suum cuiq; ita tribuit, ut non distrahatur ab ulla majori Justitiae ratione.* Sic usufructus, multaq; alia legibus constituta, prima facie dura & iniqua apparent, quæ penitus inspecta reperiuntur æquissima: ubi videlicet publica necessitas æquitatem vincit, citius dixerim, ubi æquitas publicam necessitatem secuta est. Vid. *Pet. Gudelin. de jure pac. c. 6. Clapm. de arcan. rerumpub. l. 4. c. 16. Don. En. Hillig. l. 1. c. 12. e. Vasq. controv. illust. l. 1. c. 4. Baud. disc. de fœnore. Bronch. cent. 2. ass. 1. Harpr. p. 182. n. 27.*

V. Indulgentia Principis afflictis debet esse solatio. *arg. §. 10.* Cum igitur asseritur, Principem boni publici & obtinendæ pacis gratiâ posse etiam privatorum bona, actionesve condonare; benignior est sententia, refundi aliquid oportere iis, qui pro communi utilitate res suas amisérunt. *arg. l. 1. §. 2. ff. ad l. Rhod. de jact.* *Æquissimum enim est (inquit Jctus) commune detrimentum fieri eorum, qui propter amissas res aliorum consecuti sunt, ut suas salvas haberent.* Et profectò vera æquitas est, in rebus cujusq; civium *Æqualitatis, conservatio,* quæ & benevolentiam multitudinis conciliat, & societatem civium tuetur. *Modò adsit, unde damnum resarciatur;* puta ob multitudinem privatorum qui res suas perdidérunt; & quia damna sunt infinita, quibus fisci & Principatus bona vix sufficerent; & æraria civitatum exhausta, vel causis necessariis reservanda, & cuncti cives ad eò depauperati, ut nullum onus novi vectigalis ex quo damna sarciantur, ferre possint: aut verendum est, ne novis oneribus impositi, excitetur tumultus: in tantis angustiis, fatendum est, omitti posse damnorum repensationem; sic tamen ut quæ nunc fieri nequit, tunc fiat cum Reipub. ad pinguiorem fortunam pervenerit: & quod pecuniâ rependi nequit, rependatur saltem immunitate aliisve privilegiis. Sicut fidus Medicus, ut totum corpus sanet, quando alia via malum tollendi nulla est, crebrò unum membrum secat, urit, vel amputat: ita bonus Princeps, ut Reipub. tranquillitatem restituat, quando aliud remedium non est, lædere quosdam privatos potest: ac cogitare debemus omnem rationem expediendæ civium salutis Principi esse commissam, & cui commissa est Reipub. simul rerum hominum privatorum, quatenus hæc illi

illi ordine naturæ, tanquam rei digniori inserviunt, administrationem esse commissam. Neque est cur conquerantur, qui necessitate & publica utilitate cogente jacturam rerum suarum aliquam fecerunt: *Cum pro Republica mori, & ei nos totos dare, & omnia nostra ponere, & quasi consecrare debeamus.* Ibid. Gude-
linus. c. 7. *Vasq. l. 1. c. 4. n. 11. & c. 5. Clapm. ib. c. 16. Hoffman. peric. Acad. 29. lb. 20.*

III. Tuta cautio est, quæ fit personæ publicæ arg. §. 3. *hic.* Quare privati hominis modum ac modestiam excedunt, qui curiosius inquirere audent in actiones principum, qui à Deo constituti ad clavum Imperii, & quorum curæ ac vigilantia permittitur, ut videant, ne quid Respub. detrimenti capiat. *Tutores enim & depositarii sunt publicæ salutis, ut rem populi salvam fore, & non eversam iri procurent ac spondeant.* Quorum cautio subditis tuta æstimanda. A Deo enim ista & isti: & *Quicumq; ipsorum potestati resistit. Dei ordinationi resistit.* Quid calcitras? *Principi summum rerum iudicium dii dederunt, subditis obsequii gloria relicta est.* Imò Sacrilegii instar rescriptis principum adversari. *l. 5. C. de div. rescr.* Aut de principali iudicio disputare. *l. 3. C. de crim. sacril.* Quare omnes injurias, inquit Fr. Junius de transl. Imp. l. 1. c. 2. à magistratu potius ferunt boni, quam atrocissimas, quam ut in eum invehant sermone, scripto, opere, ad ordinis & pacis publicæ perturbationem. Vid. *Arniseus de autor. Princip. c. 2. n. 17. Lips. pol. l. 6. c. 5. Tholos. de repub. l. 26. c. 5. num. 25. 6. ult. n. 8.*

I. Duo vincula fortius ligant uno. arg. §. 2. Nam qui simplex, infirmus est; *triplicatus funiculus agrè rumpitur.* Pulchrâ id imagine Scilurus Scytharum Rex suis representavit. Octuaginta filios, jam moriturus, adferre fasciculum hastilium iussit, eumque singulis, ita ut erat colligatus, confringendam dedit. Cùm autem quisque pro se id se præstare posse negaret; ipse uno post alterum extracto hastili, omnia nullo negotio confregit, ostendens: *Concordiam ipsos firmos & insuperabiles conservaturam: Dissidio imbecilles & instabiles eorum res redditum iri.* Quod idem aliquantò crassiore similitudine sed non minus appositâ, *Sextorius* ob oculos posuit, cùm ejus jussu vir imbecillus validi equi pilos ex caudâ singulatim nullo negotio evelleret: quod robustus in equo strigoso invalidoque, caudam utraq; manu trahens non potuit. *Marcus Agrippa, vir ingentis animi dicere solebat, multum se huic Sallustianæ debere sententiæ: Concordia parvæ res crescunt. Discordiâ maximæ dilabuntur. Hæc se agebat & fratrem & amicum optimum factum. Si Germani eandem sententiam familiariter in animum reciperent, tum demùm eos verè Germanos, hoc est, fratres, fraternoque vinculo minimè opportunos injuriæ futuros, est quod speremus. Sin autem (audiant hoc è Teutonicis Impp. Carolo M. & Ludovico Pio, Teutones ac recondant in pectora sua) nos ipsos co-*

E

medi

Cic. 2. Dell

1. Petr. 2.

Tac. 4.
Ann.Plin. l. 36.
c. 17.Stobæus
serm. 8. 2.Sen. ep.
94. ex Sallust.
Iug.
c. 20.

medimus, citò deficiemus. Tub. pac, Beren. p. 348. Lips. de dupl. concord. orat.

VI. Principales & augustæ Dõmus debent pluribus munimen-
tis insistere, ne successor in incerto sit. *arg. §. 11. in fin.* Permultum enim
facit ad regnum conservandum; ut quovis tempore Imperii heres sit, & certus
heres: inprimis hanc ob causam, quod Principatus sive regnum mortuo
sine herede reg^o, facile in partes distrahitur, & in aliam Rempub. muratur,
ut testatur *Aristot.* & exempla sunt obvia in Alexandro, Philippo, Maria, Jo-
anna regina Neapol. alijsq;. De Alexandro ita Justinus: *Alexander*, inquit,
rogatus, quem heredem faceret Imperii, respondit dignissimum; quâ voce velut
bellicum inter amicos cecinisset, aut malum discordia immisisset, ita omnes in emu-
lationem consurgunt, & ambitione vulgi tacitum favorem militum querunt. Et
Curt. lib. 10. *Sine certo, inquit, regis herede, sine herede regni, publicas vires ad se*
quemq; tracturum. Deinde præsentia & certitudo heredis aliorum spes tollit:
quod ait Tacitus: *Sic cohiberi pravas aliorum spes rebatur: & alibi: Plena*
Cesarum Domus, juvenis filius, nepotes adulti, moram cupitis Sejani adferebant.
Quâ ratione Seneca heredes appellat *adminicula Augusti*: Sueton *subsidia aule*
& consortes imperii: Plinius *subsidia Dominationis*. Ideoq; Augustus Germa-
manicum adsciri per adoptionem à Tiberio jussit, ut pluribus munimentis insi-
steret. Nee novum hoc, neq; insolens fuisse apud antiquos. Nam & à Davide
Salomonem filium inauguratum legimus? Principi enim nihil carius esse de-
bet, quàm ut se moriente populus summâ pace & tranquillitate perfruatur.
Quod fiet rectissimè, si de successore omnis tollatur contentionis materia. *Bo-*
din. l. 6. c. 5. Neq; verò etiâ mortuus censetur, qui successorem certum reliquit,
Ita olim Augusti destinati, *Cæsares & Princeps Juventutis*: In Germania *Reges*
Romanorum: In Hispania *infantes Regni*: In Gallia *Delphini & Regia primogeni-*
ti; in Anglia *Principes Wallia*; in Neapolitano Regno *Duces Calabriae* appellari
cœperunt. Unde etiâ nata sunt *pacta illa gentilitia* de mutua successione: Græ-
ci vocant *ἀλλήλων κληρονομία*, *Erberbrüderung/Erbeinigung*: ut hujus gen-
te extincta illius huic succedat. Vid. *disp. præc. tit. 6. art. 2. Scip. Amir. in disc. 2. in*
Tac. l. 1. Heig. quæst. 6. Clapm. de arcan. Rerump. l. 2. c. 21.

lib. 3. an-
nal.

Principes
Juventu-
tis.

Arnob. l. 2

VII. Antiquitas veneranda *arg. §. 12.* Etiam in Religionis negotio:
Cujus tamen autoritas non tempore aestimanda, sed numine: nec colere quâ die, sed
quid cœperis convenit aestimare. Quò studiosius unicuiq; faciendum, ut in tanto
variarum opinionum diluvio, ad montes Sacræ Scripturæ se recipiat, & quod
olim *D. Augustinus* Donatistis consilium dabat; in verbis Christi Ecclesiam
Christi & ejus antiquitatem quærat. Sic & *Chrysostomus*, cum alibi, tum ex
professo in homil. in Acta 33. tractans illam quæstionem. *Quo pacto vera Ec-*
clesia inter plures societates, quæ hoc sibi nomen vindicant, possit discerni: Duo do-
cet

get esse instrumenta judicandi, & quæstionis hujus decidendæ: primò quidē VERBUM DEL, tūm autem *Antiquitatem doctrina*, non ab aliquo recētiore excogitatæ: sed ab ipso Ecclesiæ nascentis principio semper cognitæ: Unde *Ecclesia Catholica* nomen nobis Lutheranis semper magnum fuit; sed istius, cujus prælustre membrum fuit Ecclesia Romana antiqua illa, quam D. Paulus docendo fundavit & confirmavit, cujus vestigia *καὶ ὁμοκλήαν* si nova Romana premeret, nulla, nulla inquā lis, inter nos & istos merito audiretur: illam in D. Apostolo aspicimus, meritoq; suspicimus; & novæ Romanæ novis inventis multipliciter mirè deformatæ, reversionem & ad CHRISTUM unicū *Ecclesiæ antiquæ magistrum* & fundatorem, conversionem precamur. Sed ne fallacem in alienam messem mittam, ad profanos me converto scriptores, apud quos tantū ponderis sæpè obtinet antiquitas; ut ei non minimum deferatur. *Antiqua enim* & quæ ab aureo illo seculo, habita sunt omnia meliora nostris: quia scilicet recentia à deis, propius etiam ad ipsos accedebant. Ita Plautus Trin. 2. 2. *Ani quis vivot moribus*: Sic Virg: *Prisca & cana fides*. Terent: *Homo antiqua virtute & fide*. Cicero pro Rosc. *Homines antiqui, qui ex suâ naturâ ceteros fingerent*. Ennius ille tricordis: *Moribus antiquis res stat Romana virisq;*. Insuper fuit magna sapientia (inquit Melancht. *Postill. part. 3. p. 485.*) apud majores. *Es ist narrenwerck das etliche sagen/wir sind alleine flug.* Nec doctrinas integras habemus, ut vetustas, neque Respublicas; noch wollen wir flüger sein/denn die Alten. Vid. *Casaub. epist. ad Cardin. Perron. p. 20. Ebing. in belit. Ep. v. 5. Taubm. ad Plaut. Capt. 4. l. 2. v. 20. Diss. 2. tit. 5. ax. 1. & 2.* Et Senum voces loco demonstrationis esse asserit. *Turturett. paral. Eth-jurid. diss. 12. p. 114. Crab. de antiq. temp.*

Adelpb 3.3.

TIT. XII.

Quibus modis jus patriæ potestatis solvitur.

MEMBRUM I.

Continens Continuationem.

Potestas patriæ ita constituta dissolvitur I. Morte naturali pr. II. Civili, nempe de portatione. §. 1. III. Servitute pœnæ, §. 3. IV. Patritiatus dignitate. §. 4. V. Emancipatione. §. 6. Suspenditur ob jus postliminij, VI. Captivitate. §. 5. Transfertur. VII. Adoptione. §. 8. Non amittitur Relegatione §. 2. nec militia aut Senatoriâ dignitate, §. 4.

MEMBRUM II.

Continens

QUÆSTIONES.] I. An matrimonio dissolvatur patriæ potestas? N. cum *Arum. hic. th. 24. Don. En. l. 2. c. 26. l. II. An dignitate doctoratus? Neg. III. An militia? N. IV. An Monachismo? N. cum *Hænon. th. 25. contra. Först. diss. 3. th. 28. Vid. Boc. class. diss. 1. 13. th. 18. Ungeb. Ex. 3. q. 11. Treutl. sol. 1. diss. 2. th. ult. c. & c. Harpr. p. 472. n. 4. V. Utrum ad emancipationis negotium Scriptura & acta rei gestæ intervenire debeant? Aff. cum *Boc. cl. 1. d. 13. th. 31. Hæn. th. 7. contra Cothm. VI. An autem inviri possint emancipari? Neg. cum *Bach. hic. p. 194. Don. En. ib. g. Harpr. p. 489. n. 1.****

ANTIN.] In §. 4. dicitur dignitas Patritiatus *summa*: cum tamen in l. 1. C. de consul. consularis dicatur *summa*; imò & l. 3. C. de offic. præf. urb. Præfectura illa cunctis dignitatibus anteponitur. Vid. *Bach. hic. p. 24. Marcil. hic. p. 95. Don. En. ibi.*

DIGRESS.] I. Indulgentia Principis & vitium tollit, & omne in pristinum statum restituit. arg. §. 1. hic. Nam Principes sua tempora transactis de loco cedere non patiuntur. Unde *Justinianus* cum suâ tempestate animadverteret in rebus civilibus

92.

vilibus nonnulla declinare à lemità justitiæ, professus est, se Principe talem esse temporum conditionem, quæ ea nullo modo pateretur. *Cum scèta nostrorum temporum,* inquit, *non patiatur.* Hinc aliis quoque Principibus solemne fuit, suorum temporum vitia tollere; & omne in pristinum statum restituere. *Decet enim,* inquit Theodoricus *Principem curare, quæ ad Rempub. spectant augendam.* Sed indulgentia potius & comitate quadam curandi, ac moderatione, quam vi aut summo jure. Melior namq; via altera, & veri benigniq; Principis est, ad *Clementia commodum transilire interdum terminus aequitatis, quando sola est Misericordia, cui omnes virtutes cedere honorabiliter non recusant.* Omnia scire, non omnia resequi: nec pœna semper, sed sæpius pœnitentia contentum esse. *ignoscere pulchrum Jam misero. pœnaq; genus, vidisse precantem.* Nec audiendi semper importuni nescio cujus *Reputationis jactatores,* qui *speciosa dicta potius, quam usu necessaria* suis Principibus inculcantes, Regnorum eos, ac provinciarum florentissimarum jactura mulctarunt. Quod enim dedecus est principi, si quantumvis in speciem humili ratione, placidè subditos in officio contineat, & quod *viri boni esse princeps* Oratorum scribit, à subditis exoratus, nonnunquam *de jure suo cedendo,* statum suum firmet? Quid interest utrum in superiorem locum gradibus lignæis an lapideis ascendas, dummodò eò pervenias? Neque se infra decorum submittit Princeps, aut in ordinem cogitur, si Majestatis suæ gravitatem facili comitate modestiaq; temperet. *peragit tranquilla potestas, Quod violenta nequit.* Vid. *Lips. pol. l. 2. c. 13, Turturett. paral. Eth. Jurid. p. 211. Beren. tub. pac. p. 72. supr. tit. 8. ax. 4. & 7.*

II. *Principalis providentia debet omnia in melius reformare, & fictionibus explosis rectâ via intrare, illamq; aliis ostendere.* S. 6. *hic.* Est enim viva Dei imago in terris; hujus itaque ut vestigiis adhæreat, æquum est: *Et tanquam rex Jupiter omnibus idem, æquo jure complectatur omnes.* Nam ut *Sol & dies, non oritur uni aut alteri, sed omnibus in commune profertur:* Ita quoque qui *Reipub. præsumt, totum corpus Reipub. curret oportet, atq; omnes eadem æquitate contineant, commodaq; cõdium non dibellant: ne, dum partem aliquam tuentur, reliquas deserant & abjiciant,* imò ad excidium destinant. Quod qui faciunt, cū alienū faciunt *providentia principali;* tum ipsi sibi ad ruinam gradum struunt. Etenim *illius demum Principis magnitudo stabilis fundataq; est, quæ omnes tam supra se esse quam pro se sciunt: cuius curâ excubare pro salute singulorum atq; universorū quotidie experiuntur.* Ita omnia in melius augebit, ita famam: *Nullum e. ornamentum Principis fastigio dignius pulchriusq; est, quam illa corona OB CIVES SERVATOS.* & efficiet, ut tanquam ad clarum & beneficum sidus certatim advolaturi sint. Modò rectâ viâ fictionibus explosis intrabit. *Non e. docet Principem labium mentiens* Quidquid hîc rideant veteratores Machiavellistæ, & fictionū vafrarum Doctores Jesuitæ. *Quibus pactum non pactum est, nō pactum pactum est, cum illis lubet.* O vani! Certè illud scitum pro firmo habendam: *Quacunq; arte verborum quis juret, Deus tamen qui conscientia testis est, sic illud accipit, sicut ille cui juratur intelligit.* Imò *nudo jus & reverentia verbo Regis inesse debet.* Et Palabra de Rey por un gran sacramento. *Perez. aphor. 146.* Quare: *Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter.* Et si velit istam viam alies ostendere, ipsi intrato: *Nam rectè facere Princeps cives suos, faciendo docet.* Nec causa occulta. quoniam ad alta illa versæ plerunque mentes & oculi: *nec tam imperio opus, quam exemplo.* Quod urget efficacius, quam ipsæ leges. *Obsequium enim in Principem & emulandi amor validiora, quam pœna ex legibus.* Vid. *Lips. Pol. l. 2. c. 9. & Tac. 3. ann. l. 4. c. ult. l. 6. c. 7, Beren. tub. pac. p. 76. Ictus de jure Princ. th. 72, Bodin, de Repub. l. 5. c. 6.*

F I N I S.

00 A 64/14

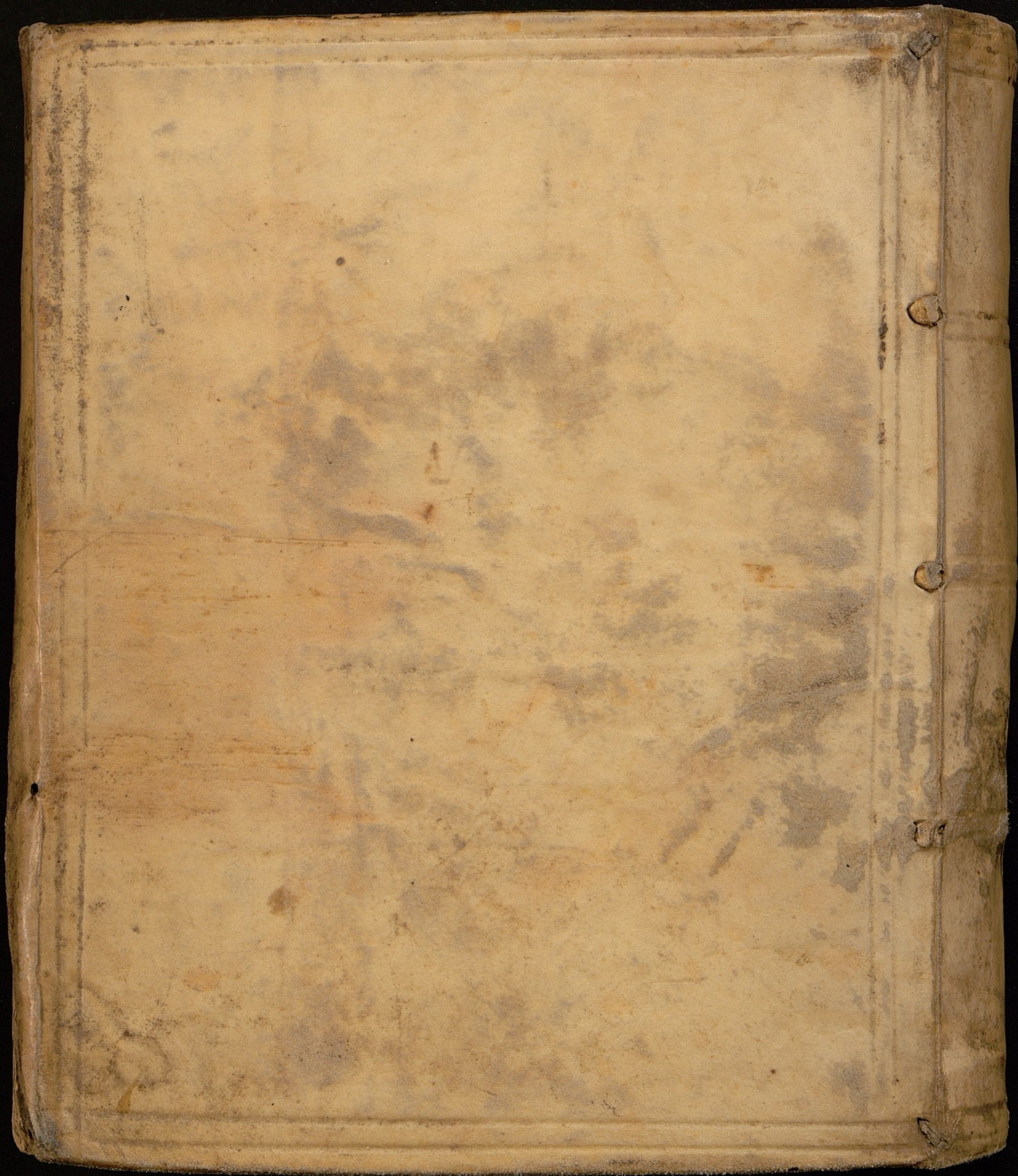
ULB Halle 3
002 928 094

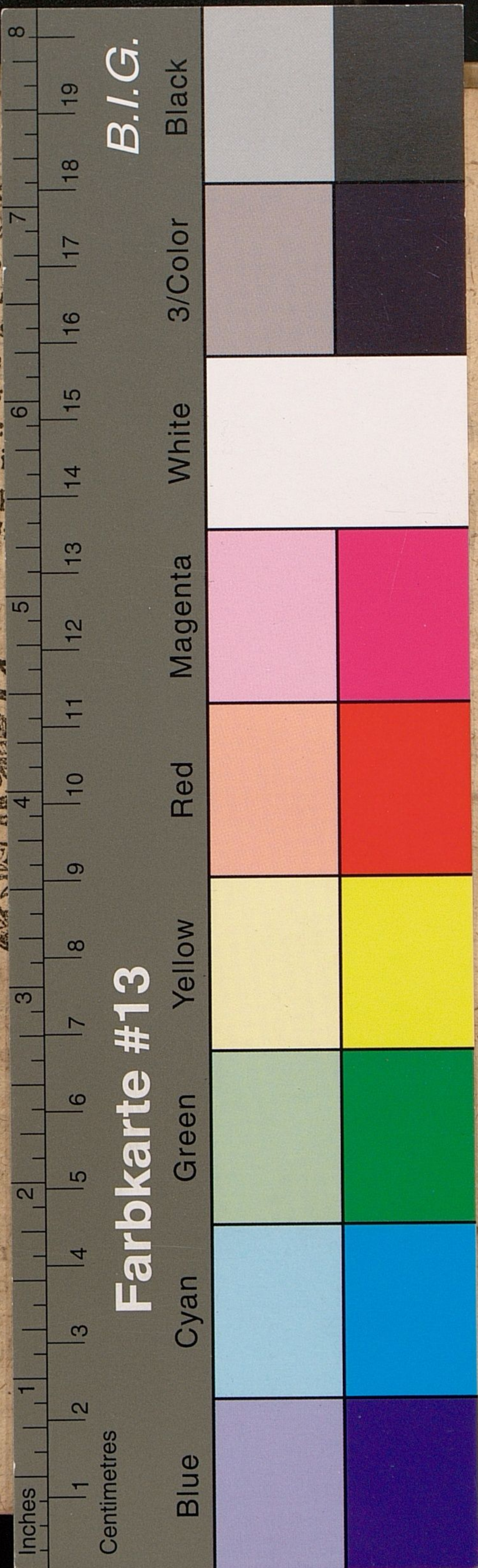

R

10 17

3 57

CUM DEO!
COLLEGII INSTITUT.
PUBLICI
DISPUTATIO TERTIA.
Ethico-Politico-Juridica
De
PATRIA PO-
TESTATE, EJUSQUE
tum Constitutione
Per
NUPTIAS, LEGITIMATIONEM,
ADOPTIONEM: TUM DISSOLUTIONE.
Ad Tit. 8. 9. 10. 11. & 12.
-EXHIBENS
TEXTUS
Continuationem, Quæstiones,
Antinomias & Axiomata.
Quam
Sub PRÆSIDIO
CHRISTIANI TAUBMANI
J. U. D. & Profefs. Publ.
Discutiendam proponit
JOACHIMUS Mager / Sedinô Pomeranus,
Ad diem 29. Augusti. In Auditorio 7ctorum horis antemerid.

WITTEBERGÆ,
Typis AMBROSII ROTHII Acad. Typ. Anno 1635.